

CĂMINUL

BIBLIOTECĂ
LITERARĂ
ȘTIINȚIFICĂ

ION DRAGOSLAV

FIRIMITURILE LUI DALIB

Alte schițe și povestiri

No. 7-7 bis

EDITURA LIBRĂRIEI
H. STEINBERG
— BUCUREȘTI —
STR. LIPSCANI 94

Lei —

18208

Cărți pentru Școlari și Tinerime

Nuvele, schițe și povestiri.

		Lei B.
Mih. Lungianu.	Mucenicii neamului	20.—
	Povești	20.—
I. Dragoslav.	Nuvele și povestiri pentru copii	25.—

b) Note și Impresii.

Virg. Serdaru.	Luptele dela Mărășești.	15.—
Fr. Nansen.	Spre pol, în întinerie și ghiață veșnică. Ilustrat.	40.—
	Traduc. de B. Martan	

c) Romane.

Edm. de Amicis.	Cuore, ilustrat	22.—
Fr. H. Burnett.	Lordul cel mic, ilus- trat	18.—
G. Bruno.	Copiii lui Marcel, ilus- trat	15.—

d) Teatru.

I. N. Sion.	Nici pe aia nu se trece	10.—
I. M. Popescu-Mehedinți.	Teatru la sate, 2 vol. ambele	2.—

CĂMINUL
BIBLIOTECA
LITERARĂ ȘI ȘTIINȚIFICĂ

ION DRAGOSLAV

FIRIMITURILE LUI DALIB

ALTE SCHIȚE ȘI POVESTIRI

373.131

~~373.131~~

~~51.345~~

BUCUREȘTI

Editura Librăriei H. STEINBERG & Fiul

94, Strada Lipscani, 94

BUCUREȘTI

Tipografia „PROVIDENȚA”, H. STEINBERG & Fiul
26, Str. Sf. Vineri, 26.

FIRIMITURILE LUI DALIB

Dalib era un tătar sărac, muncitor cu palmele, singura lui avere erau două mărtoage. S'a muncit el mult să aibă și o căruță, dar nu a putut să și-o închipue, așa că decâteori voia să facă și el pe căruțașul, trebuia să se roage când de unul, când de altul să-i facă binele cu căruța. Dar nu asta îi era grija lui cea mare, ci, aceea ce-l mânca cu scârbă era că odată n'a fost în stare să se ducă și el la Meca, cum se duc alții de neamul lui, să se închine la mormântul Profetului, și câteodată se simțea tare nenorocit că nu-l făcuse Dumnezeu și pe dânsul mai bogat. Că : de blând cu toți era, de bisericos, era bisericos, și se ruga lui Dumnezeu cum puțini musulmani mai știu să se roage ; iar tipul legii și al obiceiului îl păzia până într'atâta, încât și firimiturile de pâine le îngropa în pământ, unde socotia că e locul mai curat, oricât de puține ar fi rămas. Din pricina asta avea mare ciudă pe creștini, că după ce se scoală dela masă, lasă pe jos o sumedenie de firimituri, și

pe urmă le dau la gunoi. Mai cu seamă pe un vecin al lui, Ion Ungureanu, un mocan din Ardeal, mai procopsit ca el, care ori de câte ori mănca, dânsul arunca firimiturile la gunoi, și mereu îl ținea de rău, și-i da a înțelege că e păcat mare că pâinea e fața lui Alah, și Alah ține de rău pe cel ce nu-i cinstește fața.

Și veșnic se ruga: „Alah! Alah, ajută-mi să mă duc și eu la Meca, că tare îs păcătos, și aș vrea să văd și eu mormântul Profetului Tău“.

Iar când se duceau pelerinii într'acolo i se scurgeau ochii după șirurile ce se îndepărtau cu căruțele spre cel mai apropiat port al Mărei și parcă inima din piept fugia cu dânsii și ofta adânc, nădăjduind că poate anul viitor i-o aduce mai mult noroc; dar în zadar, norocul se ținea după dânsul ca pulberea după câini. Ce n'a încercat el să facă: bulgărie, salahorie, pietrărie și din cele două mărtoage n'a putut eși. Și doar copii nu avea. Și dorul de Meca îl mână așa de departe că a început să se jelue dela o vreme la lume, nădăjduind că poate unul s'o îndura să-l ajute, sau să-l ieie și pe dânsul la o nouă serbare a Bairamului.

Odată un ture bogat, care-l chemase să lucreze în grădina lui, auzindu-l tângu-

indu-se, i-a spus: „Măi, Dalibe, eu te-aş lua la Meca, dar, eşti prea prost îmbrăcat“. Vorba asta l trezi pe Dalib ca din somn, şi, într'adevăr, îşi aruncă ochii pe el văzându-se tot în şalvarii lui albaştri roşi de muncă sau de vechime, şi singurii ce-i mai avea, dădu din cap cu desna-dejde şi gândi: „Da, da, n'am măcar o haină acătăra pe mine. Cum să mă duc aşa înaintea lui Alah?“.

Şi-au trecut zile de atunci. Dalib mântui de lucru în grădina Turcuiui şi găsi altceva de lucru: să ducă unui jidov, la târg, la Medjidia, nişte saci cu fasole altui negastor de acolo, dar nu avea căruţă. Pentru asta se suci, se nvârţi, ceru căruţa dela unul, dela altul; unul îi spuse că e dată în altă parte, altul, că la a lui e stricată o roată; altul, că-i trebuie lui, şi, ajunsese tot la Ungureanu, vecinu lui. Aista, tocmai stătuse la masă şi acum se pregătia să meargă la târg să cumpere nişte sare pentru turmă, pe când nevasta mocanului tocmai mătură ca de obicei o mulţime de firimituri la gunoi. Şi nu s'ar fi dus Ungureanu, dar nu avea pe cine trimite. La vederea firimiturilor care se amestecau cu gunoiul, Dalib se încruntă, se mâhni şi zise nu ştiu pentru a câtea oară:

„Bre, de ce dai tu la gunoi firimituri? Tare păcat; fața lui Alah!...”,

Iar Ungureanu se uită la el, și i se părură mai jerpelit ca oricând, și de data asta îi răspunse înciudat:

— Ia lasă-mă Dalibe, că tu îngropi fărâmiturile, și tot așa de pricopsit ești.

— Bre — li zise Dalib — nu-i așa: Alah e mare!...

Și cu asta, el încheie vorba, și o dete pe altele, de teama ca nu cumva să supere pe mocan și să nu-i mai dea căruța. Și din întrebări: „ce mai faci“, „ce mai fac vitele“, „cum merge“... Ungureanul îi spuse că se duce la târg să cumpereniște sare pentru oi. Dalib, la asta, dădu din cap amărât, și se jelui că umblă tot satul și nu-i dă nimeni căruța să câștige și el un ban.

La asta, gospodarul sări cu vorba: Ui-te-mă, Dalibe, îți împrumut eu căruța, dar tu să-mi cumperi sare la oi.

— „Cumpăr bre — a răspuns tătarul, gata de a-l îndatora. Și Ungureanul dându-i bani, Dalib și pleacă.

Era senin, pe aproape de amiază, doar câteva petice de nouri ca niște ființe neînțelese se plimbau pe albastrul prăfuriu al cerului de vară al Dobrogei, la orizontul căruia dealurile se vedeau ca niște

conuri spre cer. Și iată-l pe Dalib pe un drum pietros lung, de fața unei nesfârșite pânze de America, ce plecă din sat și se tot ducea departe, serpuind și ridicându-se pe dâmburi și lăsându-se pe văi și se tot întindea daparte, departe, pe șesurile pline de miriști secerate ca o tunsoare de copil bălan, până la marginea târgului Medjidia, către care mergea Dalib cu căruța lui Ungureanu, plină cu saci cu fasole, și trasă de cele două mârțoage cari păreau două pastrame însuflețite, și pe cari stăpânul lor suit pe saci le sfichiuia cu milă, când în una, când în alta. Deodată îi veni foame, se uită la soare, lăsă mârțoagele în voia lor și scoase dintr'o traistă dela sold o pită și un șervet. Așternu șervetu pe genuchi, scoase cuțitul ce-l purta veșnic cu el, tăie și mănăcă. Apoi, săturându-se, mulțumi lui Alah, și opri caii. Puse restul de pită în desagă și strângând șervetul cu firimituri, pungă, se dădu jos. La marginea șoselei se făcea șanțul, apoi, un povârniș pietros, care, spălat mereu de ape, lăsase pietrele goale, acoperite doar cu puține ierburi. Se gândi: „In șanț nu e curat că vin ape și apele din șanțuri aduc murdării. Pe malul șanțului așîșdereă că trece ba unul ba altul. O să le'n-grop dincolo de șanț, între pietre”. Și

scoase cuțitul și începu să facă o gaură între două pietre. Scoase o mână de țărână, i se păru că gaura nu e tocmai adâncă iar ca să fie el încredințat că a făcut pe placul lui Alah, mai scociorî cu briceagul și când băgă mâna, țărâna se duse afund, iar mâna i se împiedică de un fier subțire. Mai scociorăște cu cuțitul, vede că fierul e mai mare, dar nu poate ieși de pietre. Cu putere smulge o piatră și o dă deoparte, smulge alta, și văzu spre ciudățenia lui, că e toartă de căldare. Atunci îi veni în minte o poveste veche și o bucurie și nerăbdare îi cuprinse sufletul și mai repede ca o pisică când sgreaptă, dădu-și alte pietre deoparte, scoase pământ, scoase, și dădu de un capac. Aice, fu lămurit și îi veni să înnebunească, îl apucă sudorile și se uită împrejur nu cumva vine cineva, și începe a scociorî jur-împrejurul capacului și a-l curăți de pământ și de rugina verde, și, deși cu greutate, îl deslipește. A înebunit: îi venea să strige, să urle ca nebunii, să chiuie și totodată să plângă și să cheme pe toată lumea: „Veniți, să vedeți cum Alah a răsplătit pe Dalib pentru că a îngropat firimiturile, pentru că a cinstit fața lui...”. Totuși un moment de deșteptare îl veni și se frecă la ochi: nu cumva

visează. Însă trezirea cea mai mare fu, când auzi un huriit de trăsura din partea încotro mergea și, nu mult, de după un dâmb al șoselei se arată o trăsura trasă de doi telegari. O cunoscă, era a subprefectului. Dalib la asta se înfioră și o frică îi sgârci toate simțurile și repede trânti pământul la loc, și se culcă pe groapă, iar când sosi trăsura în dreptul lui, se ridică pe dâmb și făcu boierilor câteva închinăciuni: era chiar subprefectul încă cu un târgoveț. Il cunoșteau pe Dalib și cum îl văzu subprefectul se întoarce la tovarăș și îi grăi: „Uite și pe nepricopsitul de Dalib cu mărtoagele lui“. Și trecură înainte răsând. Când s'au îndepărtat bine, Dalib se întoarce înapoi și cu grabă și spionător, împrăștie pământul dinprejurul vasului, smuci odată nu eși smuci, a doua oară, și scoase o căldărușe de aramă și repede ridică capacul. Și Doamne nus'a înșelat: — plină numai cu lire vechi turcești de aur. Repede și cu grijă o sui în căruță. o ascunse sub saci și o porni înapoi spre casă. Ungureanu îl întreabă ce are, iar el îi spuse că a uitat banii de pe sare acasă. Dar acum era noapte. Și, așa, tocmai a doua zi o porni iar cu sacii la târg.

La o săptămână, după ce Dalib umblase

acum pe la Tulcea, pe la Constanța de mai schimbase din aur și-si scoase pașaportul se duse la mocan și-i grăi:

— A, bre Ungureanu, să mă duci la port la Constanța.

— De ce, tu nu te poți duce?

— A, ma bre, mă duc la Turchia.

— Da de ce, bre Dalib? — îi zise românul și îl privi cu părere de rău.

— A, bre, mă duc la un rudă bogatu cu hanână, da vino înapoi.

— Da casa, caii, cui îi lași?

— Eu plătesc la tine să îngrijești.

Și în adevăr Ungureanu punând caii lui Dalib la căruța lui, îl duse la Constanța. Pe vapor l-a luat și pe Ungureanu și i a zis:

„A, bre, Ungureanu, eu plec la Meca și nu mai vino. Las ție caile mele, casă a me, loc și curte“. Și scoțând de sub brâu o hârtie împătrită, spre uimirea românului, văzu că-i dă o hârtie autenticată de tribunal prin care Dalib îi lasă toată starea lui, ca danie și îi adaugă:

— „A, ma, Ungureanu, să nu mai dai farmaturi la gunoi, să le îngropi. A ma, Allah la mine vărut și dat avere“. Și spuse lui Ungureanu, încet, toată jetia, care a rămas zăpăcit, prostit, că dându-se

jos de pe vapor mai era să cadă în apă. Și nu știu cum par'că omul de atunci, și-a sărit din minte, că ci-că Ungureanu și acum îngroapă firimiturile, nădăjduind să dea și el peste o comoară ca Dalib.

Ionel cel fără frică

— „Să-l bateți pe *copchil* când îi mic și ai de ce, zise tatăl-meu, într'o zi, către mama; să-i crape pielea, că de nu, te bate el pe tine și îți și bănuie că nu l'ai învățat“.

„Hă-hă“. făcui eu în gândul meu, care eram de față și, răzvrătit de ce auzisem, îi zisei tatei: „Da de ce, băieții nu au piele, nu au suflet, nu-i doare?“

„Măi, băiete, îmi răspunse tata, poate va veni o vreme că-i fi și tu ca mine și pentru aceea am să-ți spun o jetică“.

Când am auzit de poveste, n'am mai zis nimic și, ca totdeauna, am căscat gura să văd ce a mai spune, și tata începu:

„Împăratul Pâne de dincolo de apa Sâmbetei și împărăteasa lui Ioana, tocmai la bătrânețe au căpătat un *băiet* căruia i-a pus numele Ion.“

Abia a răsărit bietul ista pe lume, și ochii părinților au fost la el, ca la soare, iar când l-au scos din crâstelniță, — știi după botez, au grăit maicei și pocioavelor, care erau prin casă: — „Mă femeilor, nu, care cumva să se atingă cineva de băiet,

sau să nu-i deie de mâncare una din voi, ori să nu-l îngrijească la vreme, că unde le stă capul are să le steie picioarele și unde le stă picioarele are să le steie capul.

„Zis și făcut: din ceasul acela, nu s'a pomenit copchil de crai ori de împărat mai îngrijit ca el, lasă că nu ducea lipsă de nimic, dar zi și noapte era legănat de po-coioave, care una îl lăsa și ceailaltă îi lua locul, nu mai pun că era preumblat în un căruț de aur, și împrejur slugi, care mai de care mai îngrijate și gata să-i cânte și să-l apere de muște. Ceva-ceva, de greșea o mănă, ori o dădacă, bunăoară se putea întâmpla să întârzie cu un minut-două de a-l alăpta, ori a-l schimba, îi și sbura capul. Așa că cu toată silința și îngrijirea lor, tot s-au dus câteva mănă pe cea lume până l-au întărcat, și câteva dădace, până a crescut copăcel.

Și creștea Ion și se făcea mărișor, da de frică, el nu știa, și nici ce e bine și ce e rău: el nu știa decât de dorinți și amesteca binele cu răul. Orice greșală îi era iertată, orice obrăznicie văzută cu veselie de părinți și orice minciună prepunere că e mintos.

Intr'o zi, a spart un blid și împăratul a făcut semn să bată toți mesenii și slugile din palme, că a avut putere fiu-său să

svârlă blidul. Dădaca i a spus ca unui copil, că nu-i frumos să spargă blidele, dar băietul a scutit-o, iar împăratul și împărăteasa au făcut mare veselie.

Apoi, de atunci, ține-te pânză, în fiecare zi zvârlea câte o farfurie pe jos, și nu venea om strein în casă ca picitul să nu i sară după gât, să nu-l scuipe. Da, la masă, dacă nu-l muștruluia nimeni, mânca și urât; băga mâna în blid și se ungea cu mâncare până la urechi și după ce înfuleca blidul lui, întindea mâna și la alții; iar de nu-i da ce cerea, țipă de-ți lua auzul. Ba cu vremea, de alintat ce era, a prins a spune și minciuni.

Că vezi, a înțeles și el, că părinții lui osândesc pe cei ce l supără, și a văzut cum sbureau capetele dădacelor și în loc să se îngrozească, lui încă îi părea jucărie, și așa încă și mai mult apăsă bietele femeii; ba jeluindu-se că a cerut cutare lucru și nu i-a dat, ba că i-a zis cutare slugă cuvintele cutare, ba că păcoioava cutare l-a bătut, și câte și mai câte mongoase, doar, doar a mai vedea un cap tăiet de paloș.

Și a crescut băietul mărișor, deacolo, l-au dat la școală, dar nici acolo nu făcu nici o ispravă: să bătea cu băeții și nu asculta pe dascăl; ba și fura de acasă și aducea la băieți lucruri din casă, iar până

mântui cartea amar de lume : s'au dus și câțiva dascăli în împărăția cerurilor. Și împăratul îl lăuda la toți craii și zicea că moștenitor ca al lui nu e în toată lumea. Aferim, că nu mai era, în toată lumea, că s'a văzut cât a fost de pricopsit, că după ce i-a mai răsărit o lecuță de mustață, s'a apucat și de hondrăneli și de crailăcuri, ba a face și datorii.

Intr'un an de zile ce a auzit bietul împărat și sărmana împărăteasa de pricopsitul lor, le a mers la suflet. Cercat au pe urmă tot felul de mișmișuri să-l alucă la calea adevărului :

L-au băgat pe urmă până și la bașcă : au dat poruncă nu cumva vre-un negustor să deie pe datorie, ori să i împrumute o para, că-l vede cremanaru. Dar ce ți-i cu năravul rău : cum l'ai crescut, așa îl ai.

Așa, că flăcăul dacă a văzut și a văzut că nimeni nu-i împrumută un creișar, că nimene nu-i dă un pahar pe datorie, într'o noapte pe când toți dormeau, băiețașul a stricat lada împărăției și, înșfăcând cât a socotit el, sa tot dus..

Și a mers el, și a mers, și a ajuns la ziuă într'o pădure, când numai ce-i ies în cale niște tâlhari, cu niște ciomege ca acelea, în mâni.

„Că dă unde vii, că unde te duci...”

Mai îndrugă, el, nu știu ce acolo, ceia nu: — „Scoate parale“.

Că n-am, că o fi, c-o păți..., ceia îl apucară la giomăgeală.

Văzând el, că hoțise întrec cu șaga, le-azis:

— „Stați bre, stați, că vă dau tot... Și a dat hoților toți banii.

Amu văzând el că a rămas și fără o para și că n-are unde să-și plece capu, ce s-o gândit că le-o zis:

„Incaltea, fraților, dacă mi-ați luat banii, primiți-mă și pe mine între voi“.

Și din ceasul acela a fost hoț, da' trebuia să deie un *iznamen*: așa era obiceiul la ei. Și *iznamenul* a fost să fure unui drumeț ce dormea cu fața în jos, punga dela brâu, fără ca să i-o ieie cu silă.

Vezi, d-ta, că lucrul rău, la rele se pricepe.

El dădu târcoale omului în sus, în jos, omul dormea. El, cum holera a făcut și a dires, că i-a furat celuia punga dela brâu, fără ca omul să simtă ceva. Hoții, îl pândeau de aproape.

„Brava, i-a zis căpitanul, amu văd că ești de noi“, și l-a și primit și pe el între dânșii.

Și s'a făcut băiețașul nostru un hoț cum nu era altul; de unde nu te gandiai de acolo fura, și unde nu socoteai acolo intra. Din pricina asta toți l-au poreclit: „lonel-cel-fără-frică“.

Și în vreme ce se ținea el de isprăvile acestea, acasă împăratul și împărăteasa să moră de jale; trimis-au stafetele pe la toate crăile din lume, să-l caute, dar li s'a răspuns că nici nu se pomenește să le fi călcat lotarul Ion al lor vreodată. Vestile astea tot venind mereu în fie ce zi, încaltea le-a sătat inima bieților părinți, că săraca împărăteasă, mai slabă de fire a și murit la vreo doi ani, iar feciorașul de bun ce era la inimă și bine crescut își făcea de cap cu hoșii, ba ajunsese așa de isteț în isprăvuri, că murind căpitanul în o bătaie cu o poteră, hoșii ceilalți l-au ales pe dânsul căpitan.

Apoi, de-acolo comedii: omoruri și furtisaguri de se dusesse vestea peste toate împărățiile, că au sărit împărații și au hotărât mare sumă de bani pentru acela care l-a da prins, și numai așa l-au putut prinde și nici atunci, dar a vrut Dumnezeu să se sfădească cu unul din tovarăși, și acela l-a spus stăpânirii unde-i. Și, așa, la osândit la spânzurătoare.

Atunci s'a știut al cui e. Dar ce putea să-i facă cineva când a făcut atâtea blăstămății.

Amu, a venit și ziua de osândă să-l spânzure. Da, el, a zis oamenilor legei:

„Lăsați-mă, oameni buni, să mai văd odată pe tata“.

Și oamenii legeri ce s'au gândit, ca urul ce era fecior de împărat, hai, să-i facă răcar atâta hatâr, da, i-o dat să-l păzească niște polițiști de iștia îmbrăcați cu sraie strâmte. Și a ajuns acasă. Acolo, împăratul bătrân și bolnav de scârbă. Inșă el nu știa nimic de cele întâmplare cu podcaba de fecioru său.

Când l-a văzut și a auzit cine e, de, ca părinte, i s'a umplut inima de bucurie, și a poruncit masă și petrecere și zaiefet și șacalușuri și luminății. Nu știa nici el ce să facă de bucurie. L-a întrebat împăratul pe unde a fost, da el a prins a înșira vrute și nevrute: ba că a fost într'o țară tare departe, că i s'a spus de cineva că acolo e aur mult, dar că n-a găsit, iar oamenii cu care a venit îs tovarășii lui.

Și a stat o zi, două, a treia zi oamenii care erau cu dânsul, zor nevoie să-l ducă înapoi, da' Ion-cel-fără-frică a zis împăratului:

„Tătucă, hai și ne-om preumbla prin livadă oleacă și lasă să vie și oamenii.

Și, amândoi, hai, hai, printre pomi și deodată băietul se opri înaintea unei mlădițe de prun, și a zis lui tată său:

„Tată, ia vezi, poți îndoi mlădița asta?

— Cum de nu, dragul tatei, și ca să-i facă pe plac, împăratul se aplecă și îndoe mlădița până la pământ,

Mai merg ei până mai încolo, mai vorbim, nu știu ce, și Ion iar se oprește înaintea unui copăcel de un picior de nalt și grăi:

„Tată, fii bun, îndoaie-l și pe aista!”

Împăratul îl luă de vârf și îl îndoi până la jumătate.

Merg ei iar, mai vorbesc, și băietul se oprește din nou însă înaintea unui copăcel ca de un stâncen și spuse:

„Da, ia îndoaie-l și pe aista tată!”

— „Aista?” îi răspunde împăratul: Nici tu că ești tânăr și nu-l poți îndoi!

— Da de ce tată? a întrebat băietul.

— Că e prea înfiripat, prea gros de îndoit.

— Ei, vezi tată, zise Ion, tocmai așa e și cu omul. Cât e mic de doi, trei ani și chiar mai mărișor, faci ce vrei cu el: îl înveți, îl povățui, îl bați și el ascultă: faci ce vrei cu dânsul ca și cu o mlădiță; a crescut mai mare de șapte, opt ani, atunci e truda mai grea să-l crești: îi trebuie carte, povață cum să cinstească părinții, pe cei mai bătrâni, pe dascăli și cum să se roage lui Dumnezeu, și chiar dacă e lăsat în banii lui, tot îl mai îndrumi măcar cât de cât; îl supui măcar pe jumătate, cum ai făcut cu copăcelul cât un picior.

„Da, dacă nu i-ai dat nici o învățătură, nici o frică și a trecut ani, și a ajuns de paisprezece, șaisprezece ani, aleluia; giaba

ți-i pune osteneală, că-i întărit în apucăturile lui răle ca și copacul de un stângen în măduvă... Și, iată tată, așa e și cu povestea vieții mele:

„Când eram de-o șchioapă — mlădiță — tăiai capetele oamenilor, cari voiau să mă învețe de bine și tu nu mă țineai de rău; râdeai de toate apucăturile mele. Și am crescut mai mare, — copăcel de un picior — și nici atunci nu mi-ai dat nici o povață; eu n'am știut ce-i cinstea câtră cei mai mari, ce e rușinea de oameni, ce e minciuna și ce e adevărul; iară când m'am trezit copăcel de un stat de om, geaba voiai să mă mai înveți când eu amu mă obișnuisem să am în fiecă zi bani, și când nu, să fur să mă împrumut, sau să mă îndatoresc; fie să petrec cu băieții, fie să joc la noroc, să fac și alte prostii și să-mi petrec nopțile în ticăloșii!.

„Ai văzut greșeala, dar mlada era prea coaptă. Și amu, îs răul răilor; eu îs „lon cel-fără-frică tată, auzi?... și lon scuură pe tată-său de mână;“ auzi tată, eu îs, și azi îs osândit la spânzurătoare. Oamenii iștia îs vătăjei care mă păzesc să nu fug. Mi-a dat drumul doar să te văd, că doream să-ți dau pilda asta și să mă jălui de răul ce mi-ai făcut iubindu-mă prea mult. — Rămâi sănătos!“.

Aici, ochii tatei și ai mamei uitându-se la mine se umplură de lacrimi ; iar tata cu plânsul în glas urmă :

„Da, săracul împărat s'o uitat, doar, la fecioru său, înebunit și n'a zis decât :

„Taie-mi capul măi băiete, dacă e așa, să-mi iau și eu osânda“.

— Nu tată, a glăsuț băietanul, nu-mi mânjesc mâinile și în sângele tău, osândește-te singur cu gândul, că ai avut un fecior — o mlădiță, — și n'ai știut cum să-l crești.

Și feciorul împăratului s'a și dat legat în mâna vătăjeilor, cari l'au și dus de l'au spânzurat ca pe un ticălos.

Și așa măi băiete, urmă tata, să nu crezi tu, că părintelui nu-i pare rău, nu-l doare și pe el că își bate băietul, da mai bine bătut decât un rău mai mult pe lume. Și amu ține și tu minte și povestea asta, și dacă mănânci vre-o bătae, e că nu vrem să ne bănuim vre-odată că de aceia ai ajuns așa și așa, că nu te-am povățuit.

— „Așa, așa, întări mama, răzând la tata și făcând cu ochiu spre mine, bătaie ca la fasole, că numai cu asta faci treabă“.

Uf ! și cum mă mai băteau, mă mulică, pentru toate cele și cum mă povățuiau, când nu eram cuminte. Rău nu făceam la nimenea, da îmi făceam rău mie, că nu

eram statornic în nimic și mă țineam tot de jocuri. Și, Doamne multe am pățimit de pe urma huțubișurilor mele, că de ar avea spinarea mea grai, v'ar spune o altă poveste mult mai frumoasă pe care totuși am să mă încerc să v'o povestesc altă dată. Până atunci, primiți-mi-o, mă rog pe asta și luați aminte că copilul nebătut și nestrunit e ca și calul în buestru, ca și moara neferecată.

Povestea ursului și a porcului

Tatăl meu, D-zeu să-l hodinească, nu era seară să nu-mi spuie câte o poveste, că zicea el, că cine spune câte o poveste în fiecare seară, îi iartă D-zeu șapte păcate.

Iar mie care îmi plăceau poveștile ca o limonadă pe vreme de căldură, abea așteptam să vie seara, ca tata să ne spuie iar o jetie.

Câte odată, — precum v'am mai spus — veneau la noi și alți oameni cunoscuți de ai tatei și apoi, ține-te pânză să nu te rupi, țineau poveștile ca o urzeală fără de sfârșit și doar jupânul somn ori alte întâmplări de stâmpărau limbuția povestitorilor.

Acum, eu tot auzisem de pe la băieți, că ursul se trage din rus și porcul din ungur, dar bine, bine nu știeam decât atâtă că mi dam cu mintea că filosofia asta nu mi-o poate descurca decât tot tata, pe care îl credeam omul cel mai cu glagorie din lume și care îmi spusese atâtea și atâtă prăpăstii și tâlcuri nepricepute decât de o seamă de oameni cu care trăise ei și

cu care tâlcuri a trăit toată viața lui, în o liniște sufletească și în o înțelepciune de adevărat filosof

— Și, iar așa, într-o seară îl brodii pe tata, cald, să-mi mai povestească ceva.

Era vară și cerul senin. Apusul doar mai arunca arare svâcniri pe urma soarelui dosit în casa lui din munții Câmpulungului Bucovinean ca niște pulbere de foc din o casă aprinsă și care se stânge când arunci apă pe ea. Și tocmai stam cu tata pe pragul cerdacului, când de odată îmi zise: „Ei, azi ce mai povestim, că eu măi băiete am multe păcate și a-și vrea să-mi mai ierte D-zeu din ele“

— Știi ce tată?, îi spusei. Și dorul de a ști povestea ursului și a porcului, îmi veni ca o vrajă. — Mie băieții mi-au spus că ursul e făcut din rus și porcul din ungur.

— Apoi, cam de asta așa e, răspunse el, dacă au vrut să bată pe D-zeu!.

— Ei cum? făcui eu!. Dar pentru ce bătu-i-ar sfânta cruce.

— Pentru ce? răspunse el, apoi să ți-o spun:

„Când a făcut D-zeu sfântul pe urs și pe porc, măi băiete, ci că nu erau urși și porci pe pământ.

Cam pe când umbla D-zeu cu Sf. Petre

pe pământ, ci-că ar fi tras într'o seară la un pescar a cărui nevastă îi făcuse un băiet și Dumnezeu socoti să îl boteze, iar omul drept mulțumire le dăruie un stup cu albine și o traistă cu mere.

Da Sf. Petre, nu, că el nu ia stupul și merele.

Iar D-zeu îi vorbi : „Să le luăm, Petre, că nu se știe de ce ni-or trebui odată.

În sfârșit Dumnezeu luă stupul și Petre merele și plecară. Și porniră sfintele fețe la drum : Dumnezeu cu stupul în o traistă și Sf. cu merele și au trecut văi, dealuri, sate și căldură, și căldură... Pe la o amiază ajunseră la un rateș și poposiră să mai ospăteze și să se mai hodinească, când colo... doi inși : un ungur și un rus. Rusul beat chior, bea rachiu, iar ungurul bere și închinau și cântau. Da, am uitat iar să spun că rusul era pădurar și ungurul căruțaș de gunoaie. Au băut ei ce-au băut, dar dela o vreme au gătit banii. Nu-s bani, nu-i băutură; nu-i băutură, nu-i coraj. Și crâșmarul nu voi să le dea pe datorie. Căutară să pue chimirele zălog, da ele erau de mult zălogite. Să pue cușmele, deși beți, da le mai rămăsese atâta rușine, să nu se ducă cu capul gol. — Ce-i de făcut?

— *Mo Ianoș, grăi deodată rusul, eu mergem n'a furat să bem.*

Ungurul, se suci, se învârti, se uită împrejur, zări cele două traiste ale prea sfinților și ungurul îi dete coate rusului.

— Ivane, la mine găsit beutură !.

Iar în clipa ceea D-zeu și Sf. Petre, își luară ziua bună și plecară.

— „Ha ! făcu rusul, frecându-și închiudat genunchii, plecăm și noi. Noi, furam *na ei* traistele“.

Și eși afară să vadă pe unde au apucat moșnegii și mușcalul strigă pe ungur :

— „Ianoș, noi beum azi, ascundem *na pod* și facem urât *na ei*. Atunci, am frica și lăsăm traistele și fugim. Nu vrem ei, atunci batem“.

În adevăr, înaintea sfinților drumeți era un pod de piatră, bunioară cum e cel dela Șoldănești.

Și la vorba asta a tatei, îmi amintii că la Șoldănești, dincolo de târgul nostru, e un pod de piatră bolit, sub care și eu mă ascundeam de multe ori și chiuam de speriam drumeții și mai la deal o crâsmă și ca și podul acela mi-l închipuiam și pe acela pe care avea să treacă Dumnezeu. Și, urmă tata :

„Pe podul acela trebuia să treacă drumeții. Zis și făcut : rusul și cu ungurul dădură pe altă parte și se pitiră sub pod. Când să treacă prea sfinții, rusul prinde

a mormăi și ungurul a face ca porcii : gro ! gro ! coviț ! coviț !*.

— „Valeu, Doamne, grăi Sf. Petre, care nu știa ce-i, oare ce o fi asta ? hai să fugim.

Și, dă să lase traista cu merele jos și s'o șteargă.

— „Stai, Petre, îl opri Puternicul. Ce te sperii ? Ia un urs și un porc s'au ascuns sub pod și vor să sperie lupul cu pielea oii

— Da ce mâncare o fi asta Doamne ?, făcu sfântul.

— Stăi să vezi.

Și nu mult apoi, cogemite dihăanii eșiră de sub pod ; unul lăptos, cu urechi scurte și cu laba ca talpa omului și dolofan care mormăia și se ridica în două labe ; altul gras, cu rât și cu urechile blegi, grohăind.

— *Amu* Petre, zise Dumnezeu, putem să lăsăm lucrurile astea din spate.

Și dihania cea lăptoasă se și repezi la stup, dar albinele tăbărără pe dânsul, îl împung și îl înțeapă. Se apără el cu labele, se trânti jos, celea nu l mai lăsară, pe când porcul se și năpusti asupra merelor și pe când dobitoacele făceau asta, Sfintii râdeau de comedie.

— Nu ți-am spus, măi Petre, că nu se știe cum ni-or trebui. „Da stai, urmă tata, că n'au scăpat numai cu atâta. Și iată că

pe drum veneau doi oameni, unul din sus și altul din jos : un țigan cărbunar și altul un negustor de vite.

Amândoi drumeții văzând dihanțiile cele în drum, cătară s'o ia înapoi, da D-zeu le făcu cu mâna să se apropie de dânsul.

— „Uite ce e, le zise Dumnezeu când se apropiară : acelea îs dihanțiile mele. Și vreau să le dau de pomană cui s'o găsi. Și îndreptându se spre cioropină îi grăi :

— „Tu, măi țigane, să iei dihanția asta lăptoasă. Și Dumnezeu făcând cu mâna, lăptosul se apropie. „Aista e urs, glăsui Puternicul, să-l pui în lanț și să mi-l joci să-l treaca nădușelile și când n'o vrea să mi-l croești să se îndoae și să te duci cu el prin târguri, prin iarmaroace ca să câștigi bani pe jocul lui și mâncare să-i dai câte puțin, că pe urmă se îngrășe și face mof-turi. Iar tu, zise către negustor, să mi-o iei pe cealaltă care roade colo niște mere. Și Dumnezeu doar o strigă : „Ciucceoa !, Ciucceoa !“, și dihania cu rât și ridică de odată nasul în vânt și cum văzu pe D-zeu și veni la dânsul, covițind și grohăind.

— „Aista e porc, zise Puternicul, să-l iei să-l duci acasă și să-l îngrăși cu ce-i putea, că mănâncă de toate : când n'are, scurmă prin gunoaie și găsește, și de-i videă că nu merge, croește-l, că-i gros de obraz. Amu îl bați și amu uită și foloses-

te-te de neamul lui : la Crăciun să-l tai, că are carne bună și dulce, că a mâncat mere și a băut bere“. Și luându-l de urechi îl dădu negustorului.

Și așa a luat țiganul pe urs, și s'a dus spre pădure la cărbunăria lui, și negustorul cu porcul în lumea lui.

Numai sfântul Petre singur a rămas uluit, neștiind de unde vine toată comedia asta.

— „Ce-ai rămas Petre ca vițelul la poarta nouă?“ l-a întrebat Dumnezeu.

— Dă, Doamne, răspunse Sfântul, văd și nu pricep, aud și nu știu ce să cred!

— Ei, Petre, știi tu ce-i cu dihaniile astea? Ți-aduci aminte că mai înainte erau în crășma ceea un rus și un ungur?

— Știu, Doamne!

— Ei, rusul e dihania cea lăptoasă, ursul și ungurul e cea bleagă, porcul...“ Și Dumnezeu îi povesti toată întâmplarea cum puseseră bețivii la cale să le ieie traistele și să-i bată, dar el a schimbat pe urs în rus și pe ungur în porc.

Și, de atunci, urmă tata, ci-că măi băiete e ursul și porcul, și de atunci ci-că îl joacă pe urs țiganii prin târguri și iar-maroace și pe cel de pe urmă îl îngrășe oamenii și îl taie de Crăciun, unde i-a blestemat Dumnezeu așa. Nu crezi? zise el, uite cinstitul porc e afară, întreabă l și tu, și de îi vedea un urs, tot așa, poate

să-ți spue și ei mai bine, povestea lor.”

Aici, răsai cu poftă, că știam că porcii nu vorbesc, dar de atunci am prins o ciudă așa de mare pe dihania asta... Pe urs nu prea, căci îmi plăcea să-l văd jucând, ba îmi era și milă că-l bătea țiganu cu băta, și necaz pe ursar, că unii oameni le dădea pâine, și țiganul o băga în traistă.

Iar tata sfârșind povestea îmi zise: „Ș’asa a fost cu Moș Martin și cu jupânul porc, dintr’un lucru de nimic, au ajuns din oameni dobitoace și dobitoace sunt și azi: pe unul îl joacă țiganii, pe altu îl bat toți copii și cu asta să ne fie de bine. Eu mă duc să mă culc, iar tu de mai alt ceva de lucru, gândește-te la cele ce ți-am spus, și să nu cugeți de rău asupra lui D-zeu sfântul că te-i pomeni, nu de alta, dar să nu te prefacă și pe tine în cine știe ce dihanie și să ajungi de răsul tovarășilor tăi”.

Și tata ridicându-se începu să-și facă ocașiile de culcare, cu ochii la o stea luminoasă ca un cărbune în o lulea aprinsă, pe când eu rămăsei uimit de povestea auzită și uimit am fost toată copilăria mea, până când am ajuns s’o scriu și s’o citiți și D voastră și să știți c’asa s’a făcut ursul și porcul, iar dacă nu cumva veți fi știind că a fost alt fel, scriți-o că poate D-voastră îți spune-o mai bine.

OMENIA LUI DEDIU.

„Amu, îmi povesti tata iar într'o seară, să fie vre-o sută de ani, de atunci, ci-că, au fost în Cotnari doi frați: unul Pintilie, la un capăt de sat, și altul Gherasim la alt capăt de sat. Gherasim era bogat de nu mai știa ce e la casa lui, iar celălalt așa de sărac că de-i luai și cămeșa, nu mai avea cu ce să se îmbrace. Și chiar deși era câteodată mai curată pe el, i-o spăla femeia noaptea și o usca și numai așa a doua zi se îmbrăca cu dânsa. Cât despre *cepchii* unul după altul, vorba celuia: „Anu și găvanu“. Mâncare trebuia, nu șagă. Și ce putea face două brațe, la atâtea guri? — Mai nimic. Iar cel bogat, când era la' adecă să-l și ajute cu ceva, tot îl punea să muncească pe ce nu-i trecea printre degete. El poate l-ar fi ajutat, dar avea o împelițată de soacră rea și o femeie că-i țineau socoteală de cinci copeici. Și toată ziua era bietul Pintilie acolo, numai pentru sațul casei, așa că deși ar fi fost să se prindă cu ceva, dela frate-său, nu avea cum, din pricina celor două melițe.

A dus-o el așa, mulți ani și mulți; dar

ca tot omul cu nădejde — „de nu e azi, mâine și de nu e mâine, poimâne“, până când, într'o zi, n'a mai putut înghiți, și puindu-și o bucată de mălai în traistă și trei cepe, o porni în lume; da, când să iasă din sat, își aduse aminte că n'are nici-o para în pungă și se duse pe la dealde frate-său, care îi era în drum, ca odată cu „rămas bun“ să-i ceară și cei câți-va gologani ce-i mai avea de luat dela dânsul. Da frate-său i-a zis, ca unul ce avea nevoie de dânsul: „Cum mai, să te duci, așa, în lume. Ce, la mine nu găseai un căuș de făină? Ori ți s-ți rămâe ciolanele printre străini?.. N'am, n'am nici-un ban, decât aști trei bănuți și băgând mâna în curea îi arată trei bănuți de aramă, sau trei parale.

— „Dă-i încoa, grăi omul, și-i și luă din mâna lui frate-său, și eși pe ușă. Gherasim după el, nu că nu are de luat de cât două parale, iar Pintilie o luă la sănătoasa, zicându-i: „Lasă, că mult ți-am lucrat eu degeaba“.

Și merse el, ce merse, și ajunsese în târgul Ieșilor. Aice, cum căscă gura la minunățiile de case, numai ce aude, unde-va, pe aproape, o dărăbană și gură. Se îndreaptă acolo. O spânzurătoare și lume strânsă ca la comedie. Cârmuirea spânzura

pe un țigan Dediu, care mâncase la un cârciumar de trei parale și nu avea cu ce plăti, și acum cătrăuirea îl osândise la bălăbăneală în văzduh, iar pristavul strigă: „Cine dă trei parale pentru el, îl scapă dela moarte.”

Intreabă omul, ce a făcut țiganul și află cum a mâncat și a băut la o crâșmă și la plată nu i-a ajuns trei parale.

Iși face drum omul prin lume, se uită: țiganul legat la ochi și strâns cot la cot cu o funie, și înconjurat de vătejei și dedesuptul spânzurătoarei, iar lângă el, călăul, un țigan hâl ca Sarsailă, când și când să-i pue juvățul și să-l urce ca pe o cărpă. Odată mai avea pristavul de strigat și țiganul și pleca în sânul lui Faraon, — Vezi, că și atunci era lumea rea, ca și azi, nemilostivă, că nu se îndura nimeni să dea nici cele trei parale pentru pielea unui țigan.

Da omul cel sărac, a cărui viață nu era mai pricopsită ca a țiganului, ce s'a gândit: „Săracul! cine știe, de n'are și el acasă o țigancă și *copchii*, și cine știe dacă nu-l așteaptă și pe el, să le ducă un codru de pâne. Și de ce să moară sărmanul pentru trei parale? Eu îl s'ap. Ori cu trei parale ori fără trei, tot atâta de bogat”. Și tocmai când să casce pristavul gura

să strige: „Oameni buni, care dați cele trei parale Uite, că-l spânzurăm“ .. Pintilie răcni: „Stați! stați că dau eu“! Și făcându-și drum printre oameni, băgă mâna în punga-i soioasă, scoase cele trei parale și le puse în mâna pristavului.

Da, țiganul, de colo. bucuria lui; cum l-a deslegat, — la român: „Sărut mâna, boiarule, bogatule. Numai D-zeu te-a trimis. De-amu nu mă mai las de d-ta. Mă vând pe toată viața.

— „Na, gândi Pintilie, bună ziua ți-am dat, belea mi-a n căpătat. Și amintindu-și că n'are nici el după ce bea apă, îi zise: „Măi omule, sărac ești, sărac sânt, două traiste goale n'au ce căta, când n'ai ce pune în ele. Da te cu Damnezeu și cată de fi mai chibzuit“. Și dă să plece, dar țiganul hăulind după dânsul, Românul ocolește uliți, ocolește și el. Intră prin dughene, prin dosuri, să scape de țigan intră și el: „Sărut mâna cucoane, merg chiar de te-l duce în iad. Vreau să te slujesc măcar un an, și să-ți plătesc binele.“

La urmă, omul i-a dat pace să meargă cu el. Au mai tăiet lemne pe ici, pe colo, prin târg, vre-o săptămână, două, au mai lucrat la zidării, și într-o Sâmbătă seara s'a întors omul acasă urmat de țigan, care

a muncit deavalma cu românul fără să primească o para.

Nevasta cum a auzit ce i cu el, la bărbat:

— „Da de ce mi-ai adus beleaua asta pe cap, da cu ce să-l țin?”

Însă cioroiul de colo: „Cucoană, da ce te superi, da lasă că oi munci și eu”. Și țigănu să jelui că și el e un pricăjit, că i-a ars casa și ferăria cu țigancă cu tot și a rămas calic cu câți va creștari în pungă și s'a dus la târg la lucru și de acolo, toată jetia și mai adîogî că el are acasă găini și vite și că o să înceapă să aducă el câte ceva de ale hranei.

Femeia, după jetia asta, a prins milă de el și i a făcut și lui un culcuș acolo în vatra focului.

Cât a avut și gospodarul parale, nu s'a prea dus la lucru, ci a robotit ce a putut pe lângă casă cu țiganul. Românul munccea, dar cioroiul nu prea, mai mult hodi-ne: ba că-l doare un picior, că a răcit în foc soare, ba spatele de batăi, ba că o mână, nu știu ce.

În ziua întâi a dat ocol satului, a doua zi s'a plîmbat prin sat, și a treia zi, seara, pe la aprinsul lumînărilor a și șters-o zicînd că se duce acasă; iar a doua zi se și trezi omul cu un cal în ogrădă, cu niște găini și o slănină. De unde? Cioropina a

spus că le-a adus de acasă și că mai are și alte de adus. De atunci nu era seară să n'o pornească țiganul prin sat și să nu vie la ziuă cu câte o ființă cu pene, ștearsă din cotețul vreunui sătean.

Da, nu mult, să și aude prin sat tângueli de lipsa cobăilor.

Pintilie la asta i-a spus: „Măi omule, i-a auzi că mi s'a plâns cutare și cutare om. Nu cumva ești tu căpitanul?“ — „Aș de unde, badeo Pintilie, da să-mi sară un ochi dacă știu ceva“, îi răspunse Dediu.

— Măi, bagă bine de seamă ce faci, i-a vorbit omul; de te-a oblici satul, mă bagă și pe mine la beci.

— „Haoleo, făcu țiganul, când îi intra 'mnetă în beci intru și în iad.

— „Bine, făcu Pintilie și se cam duse pe ici, încolo, gândindu-se cum să scape de țigan.

Ca țiganu tot nu se astâmpără: fura de stângea pământul și prin alte sate, și ca să nu priceapă omul, marfa o vindea în târg și cumpăra ba pește, ba carne, brânză și o duceau copii omului numai în fripturi și în plachii de pește: și se ungeau cu slănină până la urechi și se îngrășau ca niște burdujei.

Până, într'o noapte, a fost prins de un român din alt sat în ogradă la el și l-a

întrebat cam ce caută. Țiganul a dat-o că a rătăcit și a venit să întrebe unde e satul lui; dar românul, pe semne, nu l-a crezut și i-a dat o sfântă de bătae ca Dediu s'a mai astâmpărat.

A întrebat românul, de nu se mai duce acasă, el spuse, să odată ce-i casa arsă și-a adus tot ce avusese, nu se mai duce.

Tocmai atunci, și banii omului erau pe sfârșite; a prins a-l lua cu el la lucru, când prin sat, când pe la frate-său Gherasim. Da mai mult pe la frate-său hălăduiau, deși din pricina femeilor nu prea o duceau bine, că veșnic baba, soacra omului, era cu gura pe ei: că lucrau prea încet, că mănâncă mult. Ori le aducea aminte, când oreși să nu fure ceva. Ceiace făcea pe țigan să icnească de ciudă.

Da' ori desvață pe țigan de furat, ori pe babă de biserică, că pe unde mergeau, ochii lui Dediu erau tot a șterpeleală, iar acolo unde-i se aciuisse gândurile mai mult, era tot la casa lui Gherasim: pusesese ochii pe niște claponi și niște curci și s'a jurat pe cinstea lui, că până n'a mânca un clapon ori o curcă, să nu-i mai ajute Dumnezeu cel faraonesc să mai fure. Și, într'o zi, chemându-i gospodarul la bățut niște păpușoi, pe când urca țiganul niște grăunțe în pod, vede o slănină cât o ușă, spânzu-

rând pe un grindei și mai încolo o ladă cu făină de păpușoi galbenă ca șofranul.

Făina ca făina, da slănina i se topea pe suflet, și par'că vedea un clapon la tavă împănăt cu slănină și o mămăligă galbenă pe masă...

— „Ai, mânca te-aș, zise el, simțind un fel de acritură de poftă, prin fălci; că bună mai ești în curechii.

Iar când a venit jos și a dat cu ochii de găinile cele boghete și curcile cele grase, nu l-a răbdāt inima, și seara când să se ducă acasă pe cărd cobăile stăteau ațipite pe prepelne, lăsă pe Pintilie să treacă mai înainte și, huști, o găină și pe sub suman.

Pintilie auzi cărâitul găinei și vorbi:

— „Măi, tu ai furat o găină dela frate-meu.

— „Da sa ma trazneasca hăl dă sus. Ham găsit-o zău, ham găsit-o. Ședea mai încolo în șanț și cărâea la mine, și mi-a fost milă și am luat-o.

Și după ce i a mai tras românul o gură, a rămas cu atât; iar seara, copil omului, în loc de mămăligă și borș oitenesc, și-au umblut burtă cu zeamă grasă.

A doua zi, Pintilie avu treabă pe acasă trimisă numai pe Dediu la frate-său, afurisindu-l să nu pue mâna pe un cap de

ață. Da el, seara, când să se ducă acasă, ciordi o curcă de pe gard, cea mai grasă, pe care o ținea creștinul de patronul lui. Căzuse iar mila pe copii, ca ploaea pe semănături.

Tremura inima în Pintilie că l'a oblici și se sfătui cu femeia lui să se decotoorsească într'un fel de așapodoabă. La rând și bogatul, a doua zi, când văzu lipsa celei mai grase curci, i-a scăzut tot seul dela inimă. Caută, cu femeia, cu soacra, nicăiri. Întreabă prin vecini, pace!

„Țiganul, țiganul a furat, grăi, gospodarul, cu hoțul cela de frate-meu“.

— Trebuie de aflat, vorbi femeia lui.

— Da, cum să l afli dacă nu l-ai prins? Întrebă el.

Și-au rămas toți supărați, neștiind ce să facă, ce să creadă.

Intr'un târziu, soacra omului a zis: „Știți ce, de *amu* dacă s'a pornit pe furat, toate cobăile ni le fură. Trebuie să aflăm pe cine să punem mâna. Și apoi mai aflăm și ce mai vorbesc de noi“.

Și chibzuiră, să între baba într'o ladă, și s'o ducă la Pintilie, să-i spue să pri-mească lada, că ei cu soacră-sa se duc undeva la o nuntă și au să zăbovească, că au în ladă scule și borangicuri și nu vor să-i între niscal-va negustori fără pa-

rale să-i cumpere pe degeaba ce are mai scump, iar ca să i facă să aibă mai multă mâncărime de limbă, chibzuiră să-i ducă la crăsmă pe Pintilie și pe femeia lui să-i îmbete, doar s'or da de gol, pe când baba din ladă să spioneze ce vorbește frate-său în casă, ce fac copii în casă, și dacă nu pomenesc ceva de curcă, că nu mai puteau toți de ciudă; „cum să le fure tocmai curca cea mai grasă?

Zis și făcut; chiar a treia zi, dela comedia asta, Gherasim, luă pe soacră sa și o puse într'o ladă mare și ca să nu rabde de foame, îi puse un mălai și o oală cu sarmale, și luând lada în căruță o duse la Pintilie.

— „Măi Pintilie, îi grăi omul cel bogat, fii bun, noi plecăm la o nuntă la Stolnieni, cu soacră-mea și nevastă-mea, ține-mi lada asta până ne-om întoarce, că avem niște pânză și scule în ea și n'am voi să nu le găsim.

Frate-său, om de credință, a primit lada și a zis:

— „Bine bădică, apoi, dă-o jos și s'o punem ici, la fereastră, să ne fie mai în ochi, că și la noi sunt băieți și trebuie s'o păzim să nu strice ceva la dânsa.

Și românul a mers cu țiganul de-au adus lada din căruță. Da lui Dediu i se

păru după greutate, că n'ar fi pânză și nici scule, ba par'că auzi un icnit și-i dădu de bănuț. Și pun lada la fereastră. Iar Gherasim spuse lui frate-său, că pentru că i-a primit lada să meargă cu femeia lui până la crâșmă, să-i cîntească cu ceva. Și s'au dus cu toți la crâșmă. Da țiganul, după ce s'au dus gospodarii, începu a se învârti pe lângă ladă, și par'că auzi o clefăitură și mușmuială înăuntru. Atunci își dădu cu palma peste frunte și-și zise că în ladă numai că-i dracu.

A trecut un ceas, două, Pintilie cu nevasta nu mai veniră; se încurcaseră se vede ca omul la crâșmă, da țiganul cu ochii la ladă. Să putea să nu știe el ce e în lăuntru? Și pândi când copii erau pe afară și cu un cui deschide lacătul și ce să-i dea văzul: soacra păgubașului întinsă și cu un mălai și o oală de sarmale lângă dânsa. Baba tocmai era cu o sarma în gură: cum a dat cu ochii de țigan a rămas cu gura căscată și cu ochii holbați la țigan.

— „Aha, îi dă el, arătându-și dinții albi pe o față ca dosul ceaunului, aicea mi-ai fost lelico? Da baba, de frică, a vrut să vorbească și s'a înecat cu sarmauă și a murit. A sgâlțâiat-o țiganul, nu știu ce, baba moartă,

— „Ptiu, bată-te crucea, grăi el, așa de îndată, fără s'o întreb ce caută?. Da mai bine: abia nu a mai face pe Gherasim să nu-și mai ajute fratele“. — Și a luat găluștele și mălaiul și le-a desertat într'otra hină a pus oala goală în brațele babei și a închis lada la loc. Apoi, a chemat copiii și le-a dat de-au mâncat tot mălaiul și toate găluștele.

A doua zi a venit omul și și-a luat ladă. Da când a deschis-o, și-a pus mâinile în cap.

— „Măi femeie! Măi femeie? — Ce este! — Măi femeie, s'a înecat mămuca cu găluște. — „Saracu, de mine!

Bozete, țipete. Să spuie la lume cum, ce s'a întâmplat; să cerceteze dacă nu i-a făcut capătul cineva, le-a fost rușine. Și hai, pe înmormântare: a scălat-o, i-a făcut priveghiu creștinește, venit-a și Pintilie cu țiganul lui, de au dat ajutor la făcut groapa, la adus năsalii, fânar la poartă. Și a treia zi, cu prapuri, cu icoane, o îngropară.

Da' țiganului nu-i eșise din minte slămina și lada cu făină și îi stăteau greu pe suflet ca un car cu pietre. Că de, țigan, țigan, dar tot om de treabă, voia și el după binele primit să-și spele într'un fel obrazul.

Și cum e azi o îngropară, iar Dediu chiar în seara ceia, pe când Gheras m cu nevasta era dus la crâșmă să mai uite supărarea, se și duse cu hârlețul la țințirim, de a desgropat-o și ce a făcut, ce a dres, că a suit-o în pod la omul cel bogat și a răzimat-o de lada cu făină, punându-i un cuțit în mână și în cealaltă o bucată de slănină.

A doua zi femeia se duce în pod să ieie niște făină din cadă și rămâne ca trăznită și strigă :

„Măi omule! Măi omule!”

Rămase și el înlemnit. Și așa își dară cu mintea că mătușa numai că cere făină și slănină de pomană. Da, cui s'o deia, cui? — Și iar alt priveghiu, alte pomeni și slujbe și o îngropară iar, pe când făina și slăcina o dară lui Pintilie, care alergase iar să ajute la îngropat baba.

Da ȋiganul, nu era împăcat cu sărăcia lui Pintilie și voia să se plătească de a binele. Abea își îngropă omul soacra și, a doua zi, oamenii se treziră cu mătușa în ocolul boilor, suită în iesle și ținând boi de funie.

Spăimă pe gospodari și grije că li-o vrea mătușa toată averea. Și iar la popă, care le tălmăci, numai că baba o fi făcut bine știe ce rău în tinerețe și acum vrea

și boi de pomană, doar a erta-o D-zeu. Și iar cheltueală și pomană. Pintilie cu țiganul iar acolo la ajutor. Și după ce au îngropat pe babă, a luat bogatul carul cu boi și i l-a dat lui Pintilie.

Acum, lui Dediu parcă i s'a luminat lumea, îi sburda inima de bucurie că l-a văzut pe Pintilie mai pricopsit și se gândi că n'ar mai avea la ce să-l mai slujească de amu, și că ar trebui să trăească și el odată fără stăpân pe cap, dar mai întâi să se pricopsească și dânsul.

Pusese ochii pe mânzul popei și se pârjolea să-l aibă.

Cum e azi, a îngropat Gherasim pe mătușa, și cum e mâine dimineată să și trezi popa cu babă în ieslele grajdului, ținând mânzul de căpăstru.

„Ptii, bată-te D-zeu grăi popa, scui-pându-și în sân, da cu mine ce-i? Și se repezi la babă, crezând că baba nu e moartă și poate își bate joc de oameni, dar când o atinse, căzu de-a rostogolul. Când iata și țiganul pe ușe.

— „Sărut mâna părinte, da ce s'a întâmplat?”

-- Ce să se întâmple măi Dedule, zise popa, uite a venit baba iar înapoi, și-am găsit-o cu frâul mânzului în mână.

— Vrea, și cal, părințele. De, poate nu

i-ai făcut slujbele deplin și a căzut păcatul pe Sfinția ta. Dă-mi mie calul; că eu cum ți-oi fierărio, nu s'o mai scula cât lumea.

— Da, nu ți dau mânzul, măcar să mor amu, răspunse popa. Da unde mai găsesc asemenea mânz.

— Dă mânzul păriate, că o zice lumea că Sfinția ta ai desgropat o anume să mai cheltuiască omul pe pomană și slujbe“

Ce și-a dat părintele cu mintea: așa era: îi făcuse slujba numai de mântuială. O fi și un blestem pe capul lui. Și apoi țiganul poate are dreptate.

Da tot ca să nu prăpădească mânzul și să nu afle lumea, sfătui pe țigan să rămâie în slujbă la el.

Țiganul, se învoi, și se făcu că o ferărește: a luat niște potcoave, ce a mai găsit și la fierarul din sat, a făcut niște balamale și niște cercuri și după ce i-a cetit popa băbei toate afuriseniile sfântului „Antonie cel „Mare“ și cântările sfântului Macovei, și moliftele lui Sf. Vasile Cel-Mare, Dediu a cercuit racla, a bătut-o cu cuie și după alte înfricoșate slujbe, noaptea, târziu, a luat racla cu popa și au îngropat-o.

De abea a pus popa capul jos să doarmă, și țiganul a și șters vre-o trei curci și

după ce a încălecat pe mânz, a deschis poarta, și pe când dormeau și apele, tulit-o... Unde? Nici azi nu se știe, decăcă; a doua zi dimineată, cum s'a sculat popa, ia mânzul și pe țigan de unde nu erau. Strigat-a el căutat-a tot satul, cercetat-a pe la Pintilie, pe acasă, pace.

A dat și bietul popa din cap cu des-nădejde, a oftat adânc și și-a văzut de treabă, mulțumindu-se că de atunci n-a mai eșit baba din groapă.

Si așa a rămas Pintilie cu car cu boi și cu gândul că ori cum și țiganul are obraz câteodată. Si așa, ba muncind omul ici, ba dincolo, ba umplând cu chirie, ori cărând lemne dela pădure și ducându-le la târg de vânzare, cu vremea, a ajuns să se bucure și el de binefacerile vieții și să nu ducă grozava grijă a pânei de azi pe mâne. Și cu asta mai băiete, o încheie tata, încălecai pe o lopată și ți spusei minciuna toată. Si de vrei spune-o și tu la alți că mie mi-sa strâmbat gura spunând la minciuni.

IN CĂUTAREA UNUI SPION

Veneam dela mănăstirea Predeal care dela gazda mea se vede într'un huciu de brazi. Fusesem să văd picturile vechi, care ci-că ar fi de pe la 1700. Și aici, după ce mă uitaî pe zugrăviurile din privorul paraclisului, care erau vechi ca și zidirea dar pline de înțeles biblic, trecui în cimitirul din preajma bisericei unde am avut ce plânge pe cei puși acolo. Erau sărmanii mai mulți copii și tineri, erau și bătrâni, dar mai puțini, dar mai mulți tineri. Câtiva din ei de aveau până la 45 de ani. Unii îmi și fuseseră cunoscuți din București. Femeile tinere și copii, mai cu seamă, îți strângea inima și-ți sbucinau sufletul, și erau mulți sărmani, și câte doi, trei în acelaș locaș. Pe crucea unui mormânt numai erau trei nume de copii între unu și trei ani.

Veniseră se vede cu părinții lor să le caute de sănătate, dar se vede că aierul Predealului, are și el feleșagul lui: pe unii ori îi drege, ori îi șterge.

Si, cum spun, veneam spre casă, dar nu pe șosea, care era vecină cu linia dru-

mului de fier, ci chiar pe calea ferată, că-mi părea drumul mai drept, și, apoi, alătura spre dreapta se ridicau pădurile de brazi, iar pe la poalele lor se făcea chiar în preajma liniei o cărărușă ce tăia poloaca verde ca și o apă șerpuitoare, ceea ce îți lua ochii și te îndemna să apuci pe dânsa, lucru ce și făcui. Si veneam încă cu sufletul scăldat de jele ca de o baie caldă de cele ce văzusem în țințirim; și plin de gânduri care de care mai întetite, mai pline de *filosofie*, despre micimea acestei vieți, și care nu mi dădeau rândul de cum părăsii grădina celor scăpați de sbuciumul acestei lumi. Dar nu băgam de seamă că cineva mă urmărește, și-mi urmam depărarea simțurilor ce se destrămasese în mine, ba, la trecerea unei rampe de pe calea ferată și de unde se întinde cărarea, nici nu văzui că e și un pândar acolo, un macagiu. și tocmai, atunci. mă gândeam cât de înăsprită e ființa omenească și cât de vremelnică e umbra ei pe lume, și avui un moment de așa turburare sufletească, că bombăanii singur dând din mâini.

„Măi, dacar fi lumea asta așa de rea, când viața este așa de scurtă? De ce ar face, un om, rău altuia, când el e ca o umbră? De ce scurta viața a unui om s'o

umplem de supărare? Ori nu, tocmai, că e viața un vis, noi ar trebui să ne-o facem cât de plăcută unul altuia“.

Se vede că păzitorul de la rampă, și chiar alții m'or fi văzut dând din mâini și vorbind singur, și cine știe ce-o fi crezut de mine, că eu numai grija oamenilor nu aveam, ci în cugetarea mea, mă uitasem chiar pe mine, și dacă n-ași fi avut gândul că omul trebuie să meargă pe drum poate apucam prin pădure și mă loveam cu capul de un copac sau dădeam în vreun șanț, ceva. În sfârșit, munți, lume, casă, pădure, câmp numai era pentru mine decât gândurile mele care, ca niște oameni nemulțamiți veniți la o întrunire se apucaseră la o sfadă în capul meu și-mi sbuciumau sufletul. Când așa la o postată bună de drum, numai ce aud în urma mea ;

— „Ei, domnule!“

Mă întorc, un jandarm, încins numai cu baionetă, îmi făcu semn cu mâna „stai“.

„Ce, mi-am zis eu, cine știe pe cine strigă“, și dădui să plec, când numai că-l aud iar și făcându-mi cu mâna:

„Stai, domnule, nițel!“

Mă oprii, însă din inima mea, par'că prinsese cineva cu un clește.

Când, aproape, un jandarm cu capălă.

cu o față pământie și mustăți mici negre, cu ochi codați, plini de șiretenie și de răutate. și mă și întrebă:

— „Unde te duci, d-ta?”

Acasă, îi răspunsei.

— Acasă, îmi zise el, da de unde vii?

— Dincolo. îi răspund.

— Da unde ai fost încolo? mă într-bă el cu o privire a unui câine gata de harță cu alul.

— Dela mănăstire, îi răspund.

— Dela mănăstire... făcu el; da ce cauți pe aice?

— Nimic, mă duceam acasă.

— Hei hei făcu el cu un scâncit ușurător. — acasă? Ia să mă urmezi la post!

— Dă... hai, îi dau eu liniștit.

Liniștit, liniștit, eram eu, dar ciuda mai mare îmi era; „Ce are ăsta cu mine”.

Și pornirăm. Când numai ce auzim în urmă:

„Ei camarade.”

Mă întorc. un grănicer cu pușca în mână venea repede, repede de mai era să cadă de nu se sprijinea în pușcă.

— „D-lui e? întrebă el, când fu aproape: Să meargă la domni maior.

„Măi, măi, îmi zic eu, da ce om așa de însemnat sunt eu, că domnul maior ar vrea să vorbească cu mine?”

În clipa asta, ca din pământ isvorără vreo cinci grăniceri cu puștile în spate, un ungurenaș cu burnuz scurt, cu cioareci și cămașă scurtă peste ei, cum și paznicul dela rampă care mă auzise bombănind.

— Să l căutăm, zise un grănicer.

— Scoate mâinile din buzunare! — îmi grăi răstit ungurenașul.

— Dar, pentru ce? le răspund eu. Ce buzunarele nu-s proprietatea mea?

— Căutați-l, porunci alt grănicer.

— Stați, că vă dau eu haina, le răspunsei. Și desbrăcându-mi pardesiul îl întinsei.

Căutară ei, suciră toate buzunarele și pe dos și pe față, căutară, nu găsiră decât o hârtie mototolită.

— Stai, că am găsit, zise un grănicer, și toți se bleojiră pe dânsa. Dar nu era decât o biată hârtie albă. Inciudați o asvârliră jos.

— „Poftim, le spun eu, căutați-mă, și îmi făcui surtucul aripă în lături dela piept.

— Hai, la post, porunci jandarmul.

— Nu, las', că-i duc eu la domnu maior, îi răspunse grănicerul care mă strigase.

La asta jandarmului, nu i-a venit, se vede, bine, că a zis grănicerul să mă ducă el la domnu maior, însă cela ca un gră-

nicer ce era, de vreme ce granița tăia chiar munții din preajmă, avea mai mult drept, poate, și a zis iar: „Las' că merge cu mine"... La care vorbă nu știu cum s'a întâmplat că jandarmul s'a și făcut nevăzut.

— „Hai, la domnu maior, mai glăsui grănicerul, cu glas mai încet, dar mai tăios, semn că el știe că a pus mâna pe ceva bun.

Acum ce și-o fi făcut el gând: „Las să primesc eu plată“. Și cine știe, el, poate să și vedea bătut pe umere de maior cu un „bravo“. Apoi, mai știa el, poate și cu o primă în bani, și chiar cu un galon, ba poate se zărea chiar și felicitat în fața camarazilor și dat de „model“,—mai știa el, ce se putea brodi.— Pe când jandarmul poate a plecat bombănind: „măi, al dracului a n scăpat chilipirul“. Și jandarmul cine știe ce s'o fi gândind: „ce chilipir am scăpat"... Cine știe, în momentul când m'a oprit, poate și el se visa cu vre-o gradatie de leafă, cu vre-un galon, ba și dat de „model“ camarazilor, când cela îi și luă miaul.

Dar lăsând asta, să ne întoarcem de unde am plecat.

— „Hai, la domnu maior, zisei eu grănicerului.

Merg eu, ce merg, pe șosea păzit ca împăratul rusesc, cu baioneta. — Ceilalți s'au împrăștiat care încotro, mulțumiți că s'a prins cine știe ce cocoș rar. — Lumea se uita la mine, eu la lume, dar liniștit, deși cam necăjit în suflet, cam turburat și cu capul în jos, ceea ce făcu pe grănicer să mă spioneze cu coada ochiului și să zică:

„Dacă n'ai fi vinovat, ai merge cu fruntea senină.

Eu la asta îmi înălțai fruntea și pașii tăntoș.

Și nimeni din cei ce mă vedeau, nu mă întreba, nici cerceta, de ce mă duce omul cela. Nimeni nu căuta să vadă ce-am făcut. Numai o fată dela una din vilele de pe șosea, se hlizi, dela un geam la grănicer, și îi grăi cu glas argintiu: „Te ții de prostii“.

Iar grănicerul se vede că o cunoștea că zâmbi și nu știu ce i-a spus, pe când mie grozav mi se păru potrivită vorba fetel cu fapta grănicerului și mă minunai cum, de unde, tocmai în momentul cela îi căzuse, ce din cer, soldatului așa vorbă minunată.

Acum, nu avem la mine nici o hârtie, să-i dovedesc cine sunt; *port-cartul* meu, era în altă haină de acasă, dela gazdă.

Când mai mergând pe șosea dau de casa mea. Pe fereastră văzui pe femeia care'mi făcea odaia.

„Mă rog, îi strig, dă-mi haina mea cea neagră“.

Repede scot port cartul și îi arăt: iată: cartea dela *Societatea Scriitorilor Români*, cartea dela „*Liga Culturală*“. Uite citește!“

Citește el, citește, le sucește pe toate, se uită la mine, la fotografia din cartea S. S. R. și rămâne pe gânduri, prost, se tot uită pe hârtii și nu-i venea să creadă. Ce și-o fi zis el: „dacă el seamănă cu ăsta din fotografie și astea le-o fi luat dela acela?“

„Ei ce stai? îl întrebai eu când și gazda mea doamna Betti:

— „Da, ce este? întrebă dânsa.

— D-lui, îi dau eu, m'a oprit pe șosea.

— Aaa, nu-i frumos, grăi dânsa cam cepeleag Dumnealui șade aici, e din *București*. Cunoscute aici, la noi la pension, prieten cu lume bună...

Dar grănicerul par'că era pe cea lume, bătea cărțile mele de identitate de palmă și se uita spre codrii Postovarului de dincolo dela Unguri.

— Ce te uiți, îl zic, hai la domnu maior.

— Da unde zici că scrii d-ta, mă întrebă el, la societatea?...

— Unde scriu, scriu... Hai acolo, că îi vedea d-ta unde scriu, îi răspunsei. Iar dansul, întinzându-mi cărțile de identitate și tot privind în gol grăi cu îndoială: „De, hai, la domnu maior...”

Si, iarăși, strejuit ca împăratul Rusiei, o pornirăm înainte. Când la o răspântie alți doi grăniceri, dar în mare ținută și cu căștile în cap. Aștia erau de cei ce fac slujbă la gară pe un peron cu finanții ungurești.

— Dragă Doamne — erau mai îmbrăcați, doar om chior și noi pe uaguri cu finanții noștri.

— „Dar, unde-l duci” întreabă unul bălan, din cei doi grăniceri.

— La domnu maior, răspunse păzitorul meu.

Si ce dracu aveau, că au început a vorbi din ochi, după care grănicerul dela gară grăi:

„Las' că-l duc eu la polițaiul gărei.

Acuma ce s'o fi gândit și grănicerul care mă străjuia:

„Mai, te-i pomeni că nu i acela, și rămân eu de caraghios. Mai bine să-l ducă ăsta și să se spele el pe cap cu dansul.

— Dă, du-l, glăsui grănicerul ce mă străjuise, plecând capul cu învoială în așa

fel, că par'că tot nu credea că eu sunt acela din fotografia S. S. R.

— De, hai și la polițai îi dau eu liniștit.

Si plecarăm iar înainte, de astă dată mai vesel, că nu era cel cu baioneta. Inșă în biroul polițaiului mai era un inspector de poliție ce mă cunoștea, cum și un gazetar din București.

Polițaiul, un tânăr ras de mustăți, cu ochii albaștri, cu o înfățișare plăcută și care arăta pe omul deștept și de spirit, întrebă :

— „Ce-i cu dumnealui?”

— Dumnealui, răspunse grănicerul, ducând mâna la caschetă, dar și zâmbitor, ca și cum ar fi priceput mirarea polițaiului, — dumnealui, ci-că e sergent-majur de dincolo“.

La asta, polițaiul, inspectorul și gazetarul, izbucniră într'un răs că dumeri, par'că, și pe bietul grănicer.

— D-lui, zise polițaiul, după ce mai conțeni râsul, e scriitorul nostru... Dacă nu l'ași fi citit. „Nu cunoști pe d-l.. ? N'ai auzit de scriitorul...?”

— Da, făcu grănicerul, domol și rușinat, plecând capul, dacă ziceți d-voastră...

Apoi, după puțină gândire, ducând mâna la caschetă, se îndreptă de șele, grăi: „Trăiți d'on polițai!” și eși.

— Nu te supăra de asta, îmi zise polițaiul, că îmi vin câte zece-doisprezece pe zi, așa blonzi ca d-ta.

Și dacă ar fi fost numai asta, da' chiar a doua zi era Duminică și, hai, păcatele mele, să mă duc iar la mânăstire, la slujba bisericească. Acum, când mă fripsei cu ciorba, mă temeam și de apă rece și n'am mai dat pe calea ferată, pe care mi-era mai aproape și mai îndemână, ci, pe șoseaua ce merge la Azuga. Și era cam înourat, cam frig; nourii de pe Omul păreau niște balauri, ce dădeau ocol, de unde ar putea să găsească vreo gaură să intre, și eu mergeam repede, tot uitându-mă la înălțimile fioroase ale munților. Când aproape de biserică, numai ce aud în urma mea:

— „Ei, domnule!...”

Mă uit, un grănicer cu capelă verde venea repede tot așa, dându-și cureaua puștei pe umăr.

„Ei, ce-mi fac socoteală, un grănicer, cine știe pe cine strigă și dau să plec.

— Ei, domnule, strigă iar, stăi nițel.

Mă opresc, crezând că are să-mi spue cine știe ce.

Când aproape, un soldat cu fața smeadă cu puțintică mustață și pe dată mă și apucă din scurt:

— „Unde te duci d-ta?

— Eu? La mănăstire.

— La mănăstire, făcu el. Și la asta oftă cu necaz, cu izbânda pe nas, ca și cum ar fi știut el ceva de mine și acuma m'a prins și urmă:

„Să mă urmezi la domnu maior“.

— Hai, fi zic eu dămol, la domnu maior“.

— Și mergem, eu pe lângă el, dânsul spionându-mă cu coada ochiului.

Dar drept să spun, de data asta eram mai necăjit și cam turburat: „adecă, cât oi sta eu pe aici, să mă tot ducă la domnu maior al lor?“. Iar el, pricepu se vede că s turburat și grăi:

— „De n'ai fi vinovat, ai fi cu fruntea senină“.

Eu, aici, îmi înălțai fruntea. Când, iată un ofițer tânăr, mărunțel, bălan cu puțin-tică mustăcioară galbenă.

— „Da ce-i cu d-lui, întrebă el, însen-nându-se.

— Să trăiți, d'on locotenent, grăi soldatul, ducând mâna la capelă, d-lui e pârât că e spion de dincolo.

— Da de unde, îi răspunse ofițerul, d-lui e scriitorul nostru; ai auzit de scriitorul...? dumnealui e...

— „Dă, zise grănicerul, salutând din

nou și plecând capul cu învoială, dacă zi-
 ești d-voastră... Apoi ducând mâna la ca-
 pelă, glăsui: Să trăiți do'n locotenent !
 Și făcând stânga 'mprejur o luă înapoi.

Lucrurile astea mi-au destrămat sufletul
 și mi-am zis: „bine frate, astea au să fie
 în fiecare zi? Pe șosea nu, pe linia drumului
 de fier nu, pe cărare nu și'mi aruncai
 ochii dacă în văzduh nu e vre un loc de
 plimbare și cum pe el nu era nici un
 drum, îmi zisei: „S'o șterg că ăștia m'or
 și împușca într'o bună zi și chiar a doua
 zi am și șters-o, lăsând pe grăniceri să
 mai aresteze și pe alții, sau să mă caute
 dacă le-a fi dor de mine, dar eu unul sunt
 hotărât, cât or ținea drăciile astea de răz-
 boae să nu mai dau prin Predeal, măcar
 de-ar fi toți câinii cu colaci în coadă pe
 ulițele lui.

Un ceasornic de chilipir

Intr'o seară, prin luna lui Cuptor, stam într'o berărie. Când numai ce văd un jidov cu nasul lung ca de pasăre, bălan, cu puțintică mustață galbenă și nu tocmai îmbrăcat fain, că vine la mine și îmi șoptește :

— „Am un ceasornic de ocazie”.

Eu tocmai nu aveam ceasornic, adevărat aveam unul, dar îl lăsasem acasă în Moldova.

El făcu ochii roată împrejur, ca și cum ar fi vrut să nu-l vadă cineva și băgând mâna în buzunar, scoase o pungă de flanelă albă și, întorcându-se cu spatele în partea unde era lume mai multă, tot spionând, scoase din ea un ceasornic strălucitor de fața aurului și îmi șopti :

— „E de ocazie, șaiszeci de franci. E aur veritabil. Vreau să ți-l vând dumitale, da să nu ne vadă cineva.

Eu, mă uitai la ceasornic: aur, ne aur, era chiar de aur și mă însufleții de dorința de a avea și eu un juvaer la mine, dar cu gândul omului de a-l avea mai mult de chilipir. Și mă gândii:

„Ăsta trebuie să-l aibă de undeva și vrea ca să scape de el. Și îi zisei : „Zece franci“.

— A, nu, grăi el, ceasornic de aur? Nu nu. Și îl băgă iar în pungă și și-o puse în buzunar și dădu să plece, când se întoarse iar și zise :

— Spune un preț, spune un preț.

— Atâta dau, îi răspunsei.

— Știi ce, grăi el. Cincizeci de franci.

— Nu, nu, nu dau.

— Nici patruzeci nu dai?

— Nu.

— Dar cât?

— Atâta.

— Știi ce? fac că am nevoie de parale; treizeci de franci.

— Nici un ban.

— Nici douăzeci și cinci nu dai?. De acum să fie căne cine ți-o lăsa un ban.

— Știi ce, îi dau eu, crezând că scap chilipirul, douăzeci de franci.

— Douăzeci și cinci, răspunse el, dar la nimeni o vorbă.

Și eu dându-i paralele, el îmi puse punga de flanelă cu ceasornicul pe furiș în buzunar și îmi șopti : „Să beau și eu o bere“.

— Cere o bere, îi spusei triumfător.

Și bând-o, plecă. Nu mult după asta plecai și eu.

„Măi, îmi zic eu și scot ceasornicul după

ce eşii, mare lucru un ceasornic de aur şi încă cu douăzeci şi cinci de lei". Şi cât de frumos scilpea. Aur sadea. Acum mă teameam să nu mă vadă cineva şi să mă bănuie. Şi aveam o bucurie că dobândisem aşa ceva, că mă simţeam şi bogat după toate.

Şi apoi, dacă aveam ceasornic, trebuia să-l pun şi eu după ora în curs şi mă uitai la ceasul dela o întinergie; erau şapte fără un sfert. Il pusei la şapte fără un sfert. Şi fiind că aveam să mă întâlnesc cu cineva la cafeneaua intelectualilor, plecai. Urcai str. Carol, dăduri la Casa de Depuneri, mă uitai la ceasornicul dela streşina intrării, erau şapte şi un sfert, la mine erau numai şapte.

Măi, îmi zisei, ceasul dela berărie umblă în urmă. Scoasei bunătatea de ceasornic şi îl pusei la şapte şi un sfert.

Mai mergând, dăduri de ceasul dela Poliţie, aco o era şapte şi douăzeci, la mine era şapte şi jumătate.

Bre, îmi zisei, ceasul dela Poliţie merge în urmă.

Mai mergând ajung la „Independenţa”. Aici era şapte şi jumătate, la mine, opt fără douăzeci.

Ceasornicul meu nu se potriveşte cu nici un ceas.

Il pusei la şapte şi jumătate şi intrai la

Terasă. Aici era șapte și douăzeci și cinci, la mine opt fără un sfert.

„Hm ! făcui eu, cum se poate una ca asta ? Ceasul meu e un ceas ciudat. Ia să-l pun eu după al Terasei“. Și îl pusei la șapte și douăzeci și cinci. Dar lumea, prieteni cum mi-l văzură se minunară : „Hă hă, da de unde ai așa ceasornic ? Te costă vre o 300 de lei ?

— Trei sute și cinzeci, le spun eu.

— Bravo, bravo, îmi șoptiră ei, bine te ții. Merge, merge ..

Dar, când îmi aruncai ochii la ceasornicul Terasei erau șapte și jumătate, iar la mine opt fără douăzeci și cinci.

„Na, îmi vorbi eu, ceasornicul meu are să mă îngroape cu cinci minute mai înainte“.

Nu-i vorbă că și celelalte ceasuri cum mergeau, par'că aveau capie.

Când iată că îmi vine un prieten la mine și îmi spune :

„Dragă, știi că scot o revistă“.

— Să-ți fie de bine, îi răspund eu.

— Da să-mi dai o nuvelă.

— Când ? Acum ?

— Nu, mâine. Da mâine de dimineață.

— Mâine dimineață ?, îi răspund eu gânditor.

— Da, că mâine o pun sub tipar.

— Bine, îi spun, atunci mâine la nouă.

— Mâine la noapte fie, îmi grăi el, da aici la Terasă.

— Mâine la nouă, îi răspunsei. Stăi să-mi potrivesc ceasornicul de acum, după „Independența“. Și-i adaug prietenului arătând cu mâna, ceasul cu clopote al Independenței: „Când aici o suna nouă, sunt și eu sosit“.

A doua zi dimineața, mă trezesc; era șease și jumătate.

Așa, îmi zic, mai pot dormi. Și dorm, și dorm. Mă trezesc, mă uit, tot șease și jumătate! Secundarul umblă. Il pun la ureche, băteă. Ce eră? Arătătoarele se împiedicaseră și numai mergeau. „Pii, îmi zic, ar fi târziu și acela mă așteaptă“. Repede fac ce fac și mă îmbrac. Când la farmacia din colț erau unsprezece și jumătate.

— Trăsnite-ar Dumnezeu de ceasornic, îi zisei eu, dar ce-i asta pe tine? Cel puțin mă mângâiai, că nu era ceas de rând. „Acum trebue să-l dau la un ceasornicar“, gândii eu.

Și fiindu-mi drumul prin strada Carol, mă abat pe la un cunoscut al meu, ceasornicar. Și noroc că-l găsii.

„Nene, îi zic, las ceasornicul ăsta, că uite ce pat eu el. Și îi spusel toata meteahna.

— Lasă-l la mine câte-va zile, îmi spuse ceasornicarul, că îl fac eu sănătos. Ai să dai doi lei.

— Bine mi-am zis în gând, pentru un ceasornic de aur, pot să dau și doi lei, și îi grăii: Fă-mi-l și când să trec?

— Poimăine îmi răspunse el.

Și trei zile i-am dus grija: nu cumva să vie noaptea un hoț să fure ceasornicele omului; să-l ia și pe al meu. Nu cumva ceasornicarul să mi-l schimbe cu altul mai prost, ori să dea faliment. Mă rog fel de fel de gânduri ce și le face un om pentru un lucru prețios când se găsește la altul. Și ce bucurie și liniște nu simții, când l-am văzut iar în mâinele mele.

— Umblă, acum bine? întrebai pe ceasornicar.

— N'ai grije, îmi răspunse el.

— Dar, îi zic eu, gândindu-mă să nu-l scap cumva jos, sau să mi-l fure cineva: Să-mi dai un șnur.

— Să-ți dau, — Cincizeci de bani...

Plății tot și plecai. Mă uitai la Casa de Depuneri, erau douăsprezece, la ceasornicul meu și un minut mai mult. La poliție erau și cinci minute mai mult, la mine erau douăsprezece și șase minute. La inde-

pendența erau și un sfert, la mine douăsprezece și șeptesprezece minute.

Acum mergea bine: un minut, două mai înainte sau în urmă, nu era nimic, dar e vorba când mi-ar fi dat un creștin o întâlnire puteam fi la pont.

În seara zilei aceleia, am stat cu prietenii până mai târziu. Pe la orele douăsprezece și jumătate din noapte mă uit iar la ceasornic, el dormea; se oprise la douăsprezece. Și nu mai bătea deloc. Îl pun la douăsprezece și jumătate și îl las; îl mai cerc, — mergea bine. Plecai acasă, el își urmă cursul înainte. A doua zi dimineată, era la rostul lui, dau să-i întorc întorsătorul, sau cheia, crâșni, și începu să umble în gol.

„Măi, îmi zic, am stricat ceasornicul, am rupt cheia“.

Și iar la d-l Dorvanchen ceasornicarul. Se uită la el, îl suci, îi învârti acolo, și îmi grăi: „I s'a rupt coarda.“

La asta gândii: „Să mai dau doi franci. Am mai dat doi; patru franci nu e lucru mare, doar e ceasornic de preț.“

— Bine îi zic, fă-mi-l și când să viu?

— Peste câteva zile.

— De data asta nu i-am dus așa grija, că mai fusese doar trei zile la ceasornicar și mi-l aduse.

A treia zi venii și îl găsi făcând cum trebuia, Plătii și plecai iar.

Umbla el, umbla bine, dar de data asta drept s'o spun, cu un minut două înapoi.

Un minut două nu era un cap de țară, și a mers bine. Când, într'o zi, văd că pe mâinele mele se ia ceva negru și că ceasornicul se posomorăște la față. Il iau, îl trec cu cretă pisată și cu o flanelă și văzui că își vine în fire, dar că începe să se ia de pe el aurul petece, petece, și capătă o gălbeneală de bronz, de alamă. Ce mi-am zis: „așa e aurul; se mai coclește și el câteodată“. Însă până în seară se înegri din nou, și degetele mele iar. Că de: îl scoteam și eu vecinic din buzunar, aveam de dus de întors pe ici pe colo, și trebuia să fiu la anumite ceasuri la pont. „Pii, îmi zic eu, ăsta e de alamă, poleită!“ Fuga la d-l Dorvanghen: „Uite ce e nene îi zic, ce e cu ceasornicul meu?“

— Apoi, dacă e alamă poleită, cum să fie altfel?

— Cât crezi că face, îl întrebai eu:

Unsprezece franci răspunse el, dar eu îl vând și cu zece fie chiar și cu două capace.

Aici îmi căzu par'că ceva greu la inimă, și rămăsei nenorocit, tâmpit; simții un

fel de rușine de mine însumi, bănuială că mi s'a schimbat ceasul. Dar nu eram cu credință și ca să nu creadă că m'înselat acela cu cine știe ce sumă, și eu sunt un dobitoac bun de legat la gard, în răspunsei într'o doară și măhnit:

„Unsprezece franci am dat și eu“. Dar îmi fu rușine să-i spun că am dat douăzeci și o băncuță și o bere. Dar urmașii mei: „Ce să fac că mi se coclesc degetele și pun mâna pe pâine, pe batistă pe o prăjitură și mă și otrăvesc.

— Să ți-l auresc, îmi spuse el.

— Și cât costă?

— Șapte franci, dar cu aur garantat să ție șapte ani,

„Șapte franci, gândii eu, dând din cap, și cu douăzeci de franci și jumătate și cu patru dresu și o bere fac treizeci și unu de lei și o bere. Cu suma asta îmi fuam unul de argint, de nichel, unul oxidat bun. Pentru un bleah, treizeci și unu de franci?

— Tocmai răspunse el. Vinde-l la cineva și-ți cumpără altul.

— D-ta nu-l ei? îi grăii.

— Nu, răspunse el, am destule. Acestea le cumpără șarlatanii, de cei cari merg prin bâlciuri, și țărani, că bat la ochi. Pe urmă de ăștia ce umblă cu ciorăpărie prin berării, și de vede unul mai agiamiu,

sau beat, caută de-l pârlește și cu o sută de lei.

Da, să vezi urmă d-l Dorvanchen, că unii întâi îți arată chiar unul de aur. Și cer o sumă ce nu-ți convine, se fac că-l bagă iar în buzunar, și începe a se tângui și când te-a prins, îți scoate altul de alamă poleită și ți-l dă.

La mine vine unul cu nasul lung, un jidov, bălan cu mustața galbenă, i le dau cu zece franci și le vinde și el prin berării.

La asta rămăsei buimăcit: jidovul cu nasul lung și mustața galbenă era chiar acela ce mi l'a vândut. „Așa e, mi-am zis; m'a înșelat; întâi mi-a scos unul de aur, dacă nu i-am dat prețul. l'a pus în buzunar, și s'a tânguit iar, și la învoială, mi l'a dat pe cel de bleah! Așa e, mi-am zis luminat.

N-am mai spus nimic și am plecat înghițind necazul.

Am mai ținut ceasul așa vre'o săptămână dar cu paza de cocleală și tot frecându-l cu o bucată de flanelă unsă cu cretă. Când într'o zi văd că a stat deabinele. Il mai sucesc eu, îl învârt, țacăni o leacă, și stătu.

„Măi, îmi zic eu, ăsta e sărăcia mea“. Și par'că vedeam în el ceva necurat. Il mai sucesc eu, nu umblă. Pățise iar ceva. Rămăsei totuși cu bănuiala că mi l'a schim-

bat ceasornicul. Dar mă uitasem la o
nu se arătase să fie vinovat. Rămăsei z
păcit. Ce să fac? Ce să fac? Cum să afl
Și mă gândii: „Să mă duc la poliție
Era să mă întrebe de unde am ceasorn
cul, să-l cerceteze și pe acela ce mi l
vândut. Și mă gândii: „Dacă acela bată
D-zeu, îl are de undeva, așa e că ar cred
că eu îs amestecat în lucruri necurat
Iar mă înturnai gândindu-mă la conștiință
ceasornicarului: „Nu, nu, nu se poate să-m
facă el așa ceva. Și apoi mi-a spus că ce
ce vând ceasornice prin berării au unu
de aur în buzunar și unul de alamă“.

„Nu-l mai duc de data asta la ceasor
nicar îmi zisei eu, că ar râde acela de
mine, și, par'că purtam cu mine un ghi
nion. Mi se părea că Avestița Satanei a
intrat în el să-mi facă mie șotii, și să-și
râdă de mine Gândind astfel iată că ajung
în piața Teatrului Național. Era vară, cald,
și era amiază, nici un birjar. Mă uitai în
sus, și când am luat ceasul și l'am az
vârlit în văzduh, a căzut: sticla s'a făcut
țândări, iar capacele din dos s'au strâm
bat. Uitându-mă la el, acum umbla... „Asta
e chiar dracu gol, îmi zisei atunci, și dâ
ndui un picior, fugii ca de ceva necurat.
Și de atunci, mai ba eu să mai cumpăr
ceasornice dela cei ce vând ciorapi și ba
tiste prin berării.

POVESTEA MÂȚEI

Nu știu dacă v'am spus vreodată că
mie, pe când eram mic, îmi erau dragi
până și șoaricii și că de și vedeam vre-o
mâță cu vreunul în gură o muștruluiam
eu, n'ai grije.

Însă dragostea pentru așa lighioi pieri
pe neașteptate.

Intr'o toamnă, tata adusese niște păpușoi
din țarină cam întârziați cu coptul, și ce
să vezi?. de atunci nu era noapte să n'auzi
prin pod umblete și alergări și izbituri și,
a doua zi dimineată câte patru cinci li-
ghioi moarte, iar Sevastița noastră era
veșnic cu urechile crâmpoțite, pline de
sânge, din bătaia ce o avea vecinic cu
șoaricii. Și pisiceii ei, așa se îngrășau de
par'că cineva le dă numai pește. Și fu-
geau toți de mine ca de naiba; iar eu nu
mai puteam de necaz, că n'o pot prinde
și-mi dădeam cu mintea că numai ea și
copii ei sunt meșterii atâtor nenorociri în
lumea șoaricilor. Dar într'o zi, am prins-o

Într'un ungher și, la dânsa cu cleștele, iar mîța a presimțit că vreau s'o croesc și, sgîrcindu-se, a făcut niște ochi la mine ca de apă și a prins a miorlăi, știi par'că zicea: „Lasă-mă că n'oiu mai greși“.

— Nu ai să mai mănânci șoricuți? — Spune blestemată! — N'ai să mai mănânci? — N'ai să mai înveți mîțucii tăi la astfel de nelegiuiri? — o muștrului eu.

Și la ea s'o croesc.

Dar, mîța s'a schimbat la ochi în galben, se ridică în labe, ca și cum s'ar fi apărât și miorlăind odată îngrozitor, tuști! — pe fereastră afară.

— „Ce-i, strigă mama, privind geamul spart.

— Nu știu, Savastița noastră a sărit.

— Iar ai chinuit-o tâlharule!...

Și, ca de obicei, cu nănașul molesteu la mine: „Na! Na, tâlharule! Să nu mi-o mai chinui, că mîța e mînușa lui Dumnezeu și e păcat“.

Cînd iată și tata pe ușă, care și întrebă:

— „Da ce-i? Cine a spart geamul?“

— Ia, aista, răspunse mama, iar a bătut mîța pentru șoarici.

— Măi, măi, măi! — făcu el, ce-i și cu băietul ista; d'apoi tu încă să-l dai ceva să mănânce, tu s-o bați pentru șoarici! D'apoi ce-i mai al dracului ca șoaricele

pe lume, las' că ne spurcă tot, dar strică, roade, bată-l săcretul. Mie odată nu mia ros niște sumane de mi le-a făcut fereniță.

— Da' bădița Tănasă, îi zic eu, de ce ține șoareci în cușcă?

— Auzi și pe acela minte! zise el.

În adevăr fratele meu mai mare Tănasă, ce fel de inimă avea și el, că lui îi era milă să ucidă și o muscă, și prindea, așa, șoareci, pui de uli, îi creștea și îi făcea să'l cunoască ca pe un tată, și numai cine știe ce 'ntâmplare îl făcea să le dăie drumul, sau să-i piardă.

Însă tata după puțină gândire zise: „Când cu corabia lui Noe, de nu era măța, par'că mai erau oameni pe pământ“...

Lucrurile astea erau pentru mine, vești noi, și mintea mi se luminează deodată și nu prea; iar cuvintele „mănușa lui Dumnezeu“, „corabia lui Noe“ mă făcură să-mi pară rău că am bătut măța.

— Da, ia mai spune-o încă odată, zise mama, că eu am cam uitat-o și apoi o prinde și zăludul ista glagorie.

— Da, stăi să mănânc mai întâi, vorbi el.

Un an, mi-a părut, până a mântuit tata masa.

Dar nerăbdarea mea nu a fost degeaba, că îndată ce el mântui de ospătat, doar

trase o jumătate de cofiță de apă și făcându și o cruce începu :

— Măi, băiete, ci-că, odată pe aici erau numai urieși de cei înalți cât ți-i bradul și răi de se mâncau unul pe altul și a trecut ce a trecut și au ieșit după dânsi niște oameni mici, că încăpeau doisprezece într'un cuptor de urieș : ei erau oameni de ai noștri. Și dela o vreme urieșii s'au încuscrit cu oamenii cei mici și urmașii lor s'au făcut otova de răi, așa că Dumnezeu se hotârî să-i piardă.

Cu toate astea tot era între ei și un om bun și cu frișă de Dumnezeu și aista era Noe. un nepot de al lui Avaa feciorul lui Adam. Aista n'a vrut să-și deie fetele după urieși, nici să se înrudească cu dânsi, da nici să se închine la Dumnezeii lor, că vezi și ei aveau Dumnezeii lor de lut ; din pricina asta ei îi făceau lui Noe tot felul de necazuri : ba îi furau gardul la casă, ba îi prindeau vitele pe câmp și i le omora ; ba odată îi desveliră până și casa ; iar Dumnezeu nu se îndură de el, ci odată pe când se află cu feciorii lui la prăsit în țarină, Dumnezeu se arată lui Noe și-i vorbi :

— „Noe pe tine te-am ales, a fi tatăl împăraților ; fă-ți o casă de lemn pe tălpoaie cu fundul ca lantrea, dar mare să

ncapi tu și cu toți ai tăi și să ieși din toate vitele și păsările tale câte șapte perechi și din toate păsările pădurilor și din toate lighioile pământului, să nu primești decât câte două perechi.

Aici, par'că ceva mă smuci de inimă că întrebai ;

— „Da de ce să ieși numai câte două perechi din cele sălbatice, și nu tot șapte, tătucă ?

— Pentru că așa a vrut Dumnezeu. Tu nu înțelegi că omul mai mult are nevoie de vaci, de oi, de porci, decât de lupi, de urși, ori alte lighioane ? și apoi dacă Doamne ferește, muria o vită, ori alt dobitoc, să aibe de unde se înmulți celelalte vite casnice.

— Dar și șoricuți erau ?

— Și. Pe atunci, șoricii, ci-că, nu rodeau bată-i săcretul, și nici mătă nu era.

— Și. Pe lume nu era mătă ?

— Apoi de ce să fie când șoricii erau de treabă ?

— Nici urs, ci-că, nu era, vorbi mama.

— Păi, cum, răspunse el. Ce crezi, de florile mărului îi zice ursului Gavril și Martin și ursoaicei, Marița și Gahița.

— Se zice că-i făcut din rus, zise tot mama.

— Apoi se înțelege, răspunse el, da asta n'am timp s'o spun amu.

— Și porcul, vorbi mama, ci-că e făcut din unguri.

— Apoi, asta a fost odată cu ursul, răspunse el, — dar să nu-mi uit vorba: — Dumnezeu i-a spus lui Noe; „Eu vreau să prăpădesc lumea, să-i înec” că nu mai știu ce să fac cu răutatea lor, dar tu să-ți faci casa ceea de lemn și când îi vadea primejdia, să și intri în ea.

Da, Noe, tot el bun la inimă, a început să le spue oamenilor, că Dumnezeu aer să prăpădească lumea, dar ei care uitaseră și de Dumnezeu, îl râdeau și ziceau că-i nebun.

— Acu, par’că — vorbi mama — nu’s ci-că, de cei cari zic că nu-i Dumnezeu, și râd când văd pe alții că se închină.

— „Ba încă, urmă tata, când au văzut corabia, au venit și i-au stricat-o. Atunci el s’a dus în munte, între păduri de și-a făcut alta, și îndată ce și-a mântuit-o, numai prinse pământul a se cutremura și a plesni, adâncurile a se desfunda, vânturile a ieși din fundurile lor, nouri a se aduna și a se sparge și unde nu prinse; mare, să ploaie, da ce ploaie! ce piatră! ce vântoase! ce țipăt de ramuri; apă de sus, apă de jos care începu să țâșnească printre crăpăturile pământului; munții se rostogoliau, cetățile să se dărâme, sate în-

tregi să se înece și jăle mare era în lume.

În zadar cunoașterea unei voinți peste fire li se oglindise amu păgânilor cu căință și mustrare în sufletele lor, că cerul veni și mai furios, apa prinse a cădea și mai furioasă și așa de otrăvită că pasăre, om, cine sorbia, muria pe loc. Numai corabia lui Noe plutia în neștire, dusă doar de mâna lui Dumnezeu, peste toate primejdiile.

Însă Scaraotchi, tatul iadului, și care pusese pe oameni în putința tuturor păcatelor, doar i-a prăpădi Dumnezeu, când a văzut că D-zeu își prăpădește făptura cu atâta urgie, a murit de isbândă, și ce și-a pus împelițatul în minte să piardă și pe Noe.

Auzi, auzi, zise mama, bățul-ar sfânta cruce, ce drăcovenie i-a mai trăznit,

— „Da, urmă tata, că zicea el, „de prăpădesc și pe Noe, sămânța omului s'a dus și atuncea să vedem, fărtate-meu — că așa zicea el lui Dumnezeu sfântul „fărtate-meu“ adică „frate pe dedeparte,“ — și, atunci își grăi Scaraotchi, să vedem de unde are să scoată el, pe cel ce mi-a sfărma mie capul“.

Și întunecatui s'a și pus să gândească, dar ce i-e unei minți de drac să găsească chitița cea mai negândită, că repede o găsi: lui îi trebuia să înece corabia. A

nădăjduit el, că poate valurile, furtunile s'o scufunde, dar când a văzut, că trece ca o arătare peste valurile cele mai necrezute, și a zis: „Numai umplând'o cu apă să scufundă“, Și cine, se gândi el, care dobitoace au dinți tari ca să se coboare la fundul corabiei, și e mai mic să încapă chiar și în crăpături?“ Erau ele multe veverițe, nevestuici, dar asta i se păru lui că-s prea istețe, dar cel mai nimerit găsi el că e șoarecele; mai prostuț e o lecuță, dar cu dinți buni. Și hai, într-o zi, se strecură demonul în corabie și se prefăcu și el într'un șoarece și printre șoricuți:

„Da tu de unde ai eșit, îl întrebă un șoarec, că doar tu nu erai?

— „Eu, a răspuns afurisitul, din fundul corăbiei.

— „Și cum te-ai băgat acolo.

— „Apoi eu îs acolo,—de când a pus Noe provizii, în magaziiile lui de la fund.

— „Și e bine acolo, că nu prea te arăți gras; par'că n'ai mâncat.

— „Ba da, dar am fost bolnav, tocmai am fost bolnav, că am mâncat prea... mult.

— „Așa a răspuns șoricuțul, și ce are acolo?

— „Ce să aibă păpușoi, grâu, și de toate pentru dobitoace și oameni, dar la fundul

fundului corăbiei, cum treci de grâu și celelalte, este o dușumea, și dincolo de dușumea are altă magazie cu sâmburi de bostan prăjiți, cu alune prăjite — mă rog, știi bunătăți de șoarec.

— „Zău, au grăit toți șoarecii, și nouă de ce nu ne dă ?

— „Pentru că e Noe sgârcit, și vă chinuește cu mâncarea.

— „Așa e, a răspuns o șoricioaică care își alăpta niște șoricuți, nu prea trăim bine ; abea ne ducem zilele.

— Dar, eu, ști ce zic, a grăit demonul, că dacă el nu ne dă, să ne ducem noi să luăm.

— „Și asta e bine, a zis șoricioaica că aș mânca și eu ceva mai bun, că n'am lapte pentru copchii.

— „Apoi să mergem, a răspuns bărbatul șoricioaicei, dacă zici că e ceva mai bun acolo.

— „Ai, dinți tari ? a întrebat dracul.

— „Vai de mine, da te rod și pe d-ta.

— „Ba pe mine nu, se scutură satana, gândindu-se la coada lui de drac.

Si pe ici pe colea demonul și cu toți șoarecii și cu șoricioaica, s'au și strecurat în fundul corăbiei, care dacă era ros și acela, intra apa în lăuntru. În adevăr Noe avea acolo provizii : grâu, popușoi, făiuă

măcinată, și multe de toate, dar e vorba de sâmburi, de alune, nohod prăjit, șoarecii le credea dincolo de unde aveau a roade.

Și pune-te, pe lucru, și roade, și roade: când flămânzeau găseau ei prin magazie ce se mănânce, și iar începeau proștii. Scaraoțchi, făcea pe pândarul; când venea cineva după provizii, le făcea semn să facă și să se doasească, pe ici, pe colo, după care iar începeau, spre bucuria demonului care și vedea corabia scufundată.

Da' într'o zi, un fecior a lui Noe bagă de seamă, că șoarecii nu răspund la chemare, nu vin la numărătoare și au început oamenii a se întreba: „Măi, unde or fi, unde or fi?”

— Ia să căutăm noi, a zis feciorul lui Noe, și bănuind că poate s'or fi strecurat în magazie la ceva brânză, ori mai știu eu la ce, ridică încet oblonul și ce să auză: „ranț! ranț!” Se duse binișor, și Doamne, șoarecii rodeau podeaua să intre apa în corabie.

— „Fugiți le-a spus Scaraoțchi, și chiar el, demonul, se făcu nevăzut.

Dari ori prinde șoarecele, ori pe dracu, ce i-a căutat, și par'că intraseră în pământ.

Repede a spus lui Noe. Când s'a uitat și el. fundul corăbiei subțire, nu rămăsese de cât de un deget, și intra apa.

Dar nici să găsească pe șoricuți.

Și apoi demonul veni iar la el și îi zăpăci de cap și se apucară iar de ros.

Dar Noe amu veghea mereu, dar cum voia să-i prindă, iar se făceau nevăzuți, de par'că erau Scaraoțchi.

Atunci, îl prinse frica, că numai ceva necurat e la mijloc și începu să se roage:

„Doamne, Doamne, ce pedeapsă ne-ai dat! Ori vrei să ne prăpădești să se piardă și singurul om de pe pământ!...”

Da D-zeu care vedea toate, vroi să arate lui Scaraoțchi, că și în ghidușia asta e prost, îl lăasă să-și joace toate ghiumbușlucurile, deocamdată, și numai când văzu că se întrece cu șaga, îl nenoroci. Și tocmai Noe se ruga când numai auzi un glas venind prin acoperișul corăbiei și Dumnezeu îi vorbi:

— „Nu te teme Noe, că cuvântul tău l-am auzit, înainte de a-l spune. Fii liniștit, că eu asupra vrăjmașului vieții tale nu voi arunca mâinile mele că e prea mult ci numai mânășa mea și asta ca să-l cert, să-i arăt cât e de deșert și mic la dăh”. Și Dumnezeu luând doar mânășile le asvârli pe corabie, cari pe ceas se schimbă în două dobitoace cu câte patru picioare cu unghii lungi, cu urechi ascuțite, mă rog, două mâte și intrară pe buceaua podului

și în pod de acolo jos. „Noe, a zis D-zeu, astea îs mânușile mele, dă-le drumul în magazie, și ele tuști, mormăind, înăuntru și după șoareci, pe când îngerul Domnului îi vorbi la geam: „Nu te teme Noe, de musafirii ce ți-au venit; aiștia și câinii îți sunt prieteni casei: câinii te vor apăra de dușmani, din afară, iar musufiri ce ți-au venit, de cei din casă.

— Aha, îi dă Noe, mi-a venit ajutorul.

Și, nu mult se și întoarseră mânușile cu câte un șoricuț în gură.

— Șoareci! făcură oamenii.

— Auzi, dihania, îi dă Noe, Dumnezeu îi scapă de peire și ei ce vrea să-mi facă“.

Apoi, ce s'au mai jucat dobitoacele cu dihăniile cele mici, de se omorau de răs Noe și cu nevastă-sa și băieții. Li svârlea în sus, și îi prindea în gură, pe urmă îi lăsa jos, dihăniile se făceau moarte; iar mânușile le pândeau pe două labe de o parte, șoarecii credeau că sunt scăpați și căutau să fugă, atunci mânușile haț cu labele, îi prindeau și îi svârleau iar în sus. Dela o vreme, șoareci văzând că se prea întrec cu gluma, prinseră a se ruga să-i ierte, că nu sunt ei vinovați.

— Dar, cine? îi întrebară mânușile.

Și șoricuții spuseră că a venit un alt șoarece și le-a spus, de vor să aibă dea-

juns ce mânca și bunătăți nemai pomenite, să roadă fundul corabiei, că or da de ele.

— Așa, le zise mănușile, va să zică lăcomia v'a făcut să păcătuiți. Stați voi!..“

Și, așa și-a bătut joc de dânșii, că să fi fost acolo, le ziceai de jăle; iar după ce s'au săturat de joc, i-au ronțait ca pe dânși și s'au șters mănușile pe bot, cât despre cei rămași, sau ascuns pe unde au putut; i-au căutat ele mănușile, dar nu ia putut găbul de unde se vârâse. Dar, nici de atunci, de frica mățelor n'au mai ros corabia. Iar Scaraoțchi înmărmuri și de data asta de minunea lui D-zeu, și nu s'a mai arătat prin corabie, ci s'a ascuns în fundul iadului tremurând și ca unul ce „nici usturoi n'a mâncat nici gura nu-i pute“, începu să se gândască la alte cele. Cât despre Noe, n'a ridicat decât laudă lui D-zeu făgăduid jertfă după ce or eși din corabie,

Și patru zeci de zile și patruzeci de nopți a plouat; iar când apa a trecut cu cinci stânjeni de-asupra munților, viețuitoare nu mai era cu suflet; doar pomii desrădăcinați, acoperișurile de locuințe și lemnele clădirilor spuneau ce înghițiseră adâncurile.

A patru zeci și una zi, ploaia stătu și

apa părea ca o sticlă de liniștită, norii își întoarseră mersul spre răsărit și apusul se luminează; iar curcubeul se arată pe cer ca o fâșăie de steag; semn ce n'are să mai fie potop. Incet, incet apele prinseră a scădea și pământul începu a se arăta ca și coastele unei cămile și corabia se opri pe vârful unui munte; iar oamenii se și dară jos.

Cu cât pământul se vedea mai mult, cu atâta dobitoacele umpleau locul, iar când văile secară de apă, corturile se întinseră, și toate dobitoacele eșiră din corabie, numai șoarecii rămași nu se zăriră.

Însă, într'o zi, pe când oamenii se aflau pe lângă foc, mânușile se sbenguiau, cum e treaba mățelor, de odată, numai ce se vede venind despre corabie, o turmă mică; erau șoriceii. Tuști, mânușile după dâșii, și prinde pe câțiva și gătuește-i; iar ceilalți de frică s'au băgat săracii în niște găuri și n'au mai eșit, iar mânușile s'au pus de pândă la gura bortelor.

— „Amin, ci-că a zis Noe cătră șoareci, dihanie lacomă, numai pe sub pământ să trăești și mânușa lui Dumnezeu unde te-o oblice să nu te lase până nu ți-o face sfârșitul“.

Dacă au prins sau ba ceva mățele atunci, nu să știe, dar din ziua aceia șoarecii nu

și-au mai făcut cuibul în voea lor, pe-a-fară, ci tot pe sub pământ și ascunzișuri ca și azi; iar unde-i oblicește mîța, acolo se pune de pîndă și nu-i lasă pînă nu-i prinde.

„Și, urmă tata, de atunci e șoarecele atît de îndrăcit, dragul meu, unde s'a lăsat pocit de dracu și de atunci, ci-că, îi mai zice mîței și „mănușa lui Dumnezeu“, unde e făcută, cum v'am spus.

Aicea, tata tăcu; iar mama zise:

— Ai auzit, măi Ionică: Acu, dute și mai prinde mîța și-o bate, c'apoi lasă....

Iar de atunci n'am mai bătut pe Sevas-tița noastră pentru stîrpire de șoareci. Ba am prins așa o ciudă pe astfel de dihanie mică, că eu singur mă luam cu cleștele după ei pînă se ascundeau pe undeva; iar mîțucilor le făceam cercei de strămătură și îi povățuiam:

— „Vedeți să fiți și voi hărnicii ca mama voastră“.

• • • • •
Și ani s'au trecut de atunci. Sevas-tița noastră e acum bătrână; când merge par'că-i beată, și bărbiile i-s lăsate, și capul s'a rontunjit, și urechile tot i-s măn-cate de guzgani cu care e în vecinică luptă, și se uită la mine cu niște ochi de mătuse bătrână, turburi și cu gâtul strâmb și într'o zi parcă-mi zice:

— „Ti-aduci aminte măi Ionică când mă băteau pentru șoareci?

„Și nu pot uita de ziua ceea când am batut-o și de povestea pisicei, și așa mi-a venit nu știu cum, s'o scriu și pe asta ca să nu-mi pară grea traista cu minciuni pe ceea lume, că destul o duc încărcată, și așa, și dacă nu credeți, veniți și întrebați pe tata, că el mai trăește.

NOROCUL ORBIT

În vremea de demult, pe când norocul umbla pe la oameni de le dădea averi cu nemiluita, pe când umblau poveștile cu minciunile pe drum căutând adevărul, ci-că, în satul Șoldănești, dela răsăritul târgului Fălticeni, era un om căruia îi ziceau toți Gavril Pricăjitul.

Încă de când se născuse pe lume el nu știuse ce-i binele. De locul lui era dela Hârtop, alt sat de oameni cuprinși că pe vreme rea se ascundeau doi sub o căciulă.

Alungat la cinsprezece ani de neamuri, pentru trei nuci și un suman rupt ce i rămase dela părinți, Gavril veni la Șoldănești, și se băgă porcar la porcii moșierului pe doi galbeni pe vară, pe o merță de păpușoi, pe o bârbanță de brânză de oi și șase perechi de opinci pe an.

Așa l-a apucat vremea însurătoarei, când se însură cu fata găinăresii dela curte: cu care a luat zestre, un cocoș, trei găini și patru perini de pene de găină, și i-a cununat boierul, dându-i de casă nouă: un porc și bordeele dela standoale să șadă, iar din slujba de porcar l-a suit la aceea

de harabagiu. Atâta avea noroc bietul Gavril că dăduse de o femeie ca pâinea de bună și harnică, și cu minte și curată de nu se pomenea nici fata boierului.

A stat el mulți ani la standoalele acelea, în care vreme D-zeu drăguțul i-a dat vreo trei, patru odrasle, dar avere pace, că cu slujba lui abea putea să le hrănească. Când într'o bună zi, iată moare boierul. — „Țiu-Vai!“ Scârbă pe toată curtea.

A murit! a murit! L'au îngropat frumos, și au rămas copii lui și nevasta pe moșie; da'ceia fiind copii mari s'au luat, nu știu de ce, la hartă, și și-au cerut fiecare partea, și au vândut moșia altui boier. Da' cela venise cu oamenii lui și pe o vreme de toamnă, tocmai când era bruma mai groasă, îl scoase pe bietul Gavril din bordeiul lui cu trei parale în pungă și cu cinci băeți toți mititei dela șase ani în jos. Unde să se ducă, ce să facă? Așa, pe o zi, două trei, pe o săptămână îl primi un om din sat, da să steie mai mult, pace: trebuia să-și cante altă hodină. Fiecare nu avea decât îi trebuia lui. Rău! afară brumă, frig, frig; ca la Sfântu Dumitru, ce vrei? Moartea boierului l-a nenorocit!

Mai cercă el, pe ici pe colo, șezi dacă ai unde?! Singur unul Teoadăr Săracu, dela marginea de răsărit a satului, mai

avea în aceeași ogradă încă o pereche de case în care ținea lemne, găinele, și altele.

Gavril știa de casa ceea, da dacă îi mersese vestea că șade Cel-de-pe comoară în trânsa, nici nu se îndemna să se ducă:

Casa mă rog n'ar fi fost rea. Atâta că n'a fost îngrijită de multă vreme. Acum, dacă ședeau găinile omului în ea, lemnele, și nu pusese nimeni o mână de lut pe dânsa, pereții erau năruiți, hornul spart, varul înegrit și colbăit și păijenit unde nu vroiai?!

Nevasta lui Toader Săracu, și el, așa au fost ei niște oameni că nu prea au ținut la casă. Singura lor avere erau două vaci sterpe și pe care îi întrebuința la car și plug, de toată lumea îi zisese Toader Săracu. Și vezi mai avea un păcat: nu se ducea la sfânta biserică, numai Sfânta Iăviere de îl scotea în rândul oamenilor, și să vezi la câte i'au dus methenile astea pe creștinii istică, că nu-i răbda nici locul pe care își aciuse întâi gospodăria.

Femeia cam leneșă, bărbatul cam se lua cu ziua târgului și rămâneau toate așa. Ea plecă cât e ziua, își făcea treabă prin sat, și hai pe la case, și vorbă acolo și rămânea așternutul nestrâns, blidele neșpalate, și doar când erea ameză, și știa că vine bărbatul, pleca și ea, repede, repede, mușluia ce mușluia acolo, și iar o

șperlea de credea-i că cine știe ce crânguri poartă. Cât de rufe, nu prea își dădea si-lința să fie tocmai albe, iar de casă, dacă o grijea la paști! Și așa a fost de când s'a măritat și până acum, când erau oameni vecini cu bătrânețea. Dar nici că pricop-seală la casa lor s'a văzut: din couă coazi de vacă și acele sterpe n'au eșit.

Acum trecuse un an și mai bine de când se luaseră: aveau și un copil, și ședeau în casa cu povestea. Intr'o seară, oamenii se culcaseră. Era vară, și stelele pe cer ca prundul de aur, da întunerec besnă; și dormeau, ca vara, cu ușa deschisă. Când omul numai ce simte că-l scutură cineva prin somn și îi zice:

„Ia să faci bine să te muți de aici“.

Omul sări ca fript și întreabă „Cine-i? Ce este? Și ascultă: Ha? Și se uită, prin întunerec doar o zări ceva. Ușa era deschisă, și repede și cu frică aprinse opaițul. Nimic! „Ptui, bată-te D-zeu, grăi el, stupid, că strașnic m'am speriat. Ești afară, crezând că poate a intrat cineva în casă. Nimeni, întuneric, stele, și negura copacilor. „Să închid ușa, își zise el, să știi că am lasat o deschisă și e vreun mijit, ceva. Nu-i bine să lași noaptea ușa deschisă. Da tot îi era frică nu știu de ce că puse și zăvoru și nu știu ce simți așa o înfio-

rare prin trup că dând cu ochii deicoane se închină făcând vreo două mătăanii.

Apoi stinse opaițul și se culcă iar. Dar femeia dormea ca lemnul, copilul în covățică lângă ea, . . . Abea puse omul capul pe pernă și iar simte că-l sgâlție cinova și îi spune: „Haide, ce stai? Nu te duci? Du-te odată!”

El la asta se gândi: că de bună seamă e nevasta lui și i-a venit a șugui, și o ghionți și îi zise:

— Ia ascultă fa! da ce tu nu-mi dai pace?

— Daa, făcu ea, întorcându se: lasă-mă să dorm.

— Te faci a dracului. . . Hai! hai! amuși vezi tu pe dracu! Îți vine gust de hărjoană. Și caută să ațipească, dar iar auzi: „Înțelegi odată, dute de aici!”

— Ei, nu te mai îndrăci! zise el femeiei, care horăia să moară: — Ce tot mă înghiontești și tot borborosești? Ce să mă duc? Unde să mă duc!

— Da ce-i? îl întrebă femeia.

— Apoi, cine mă ghiontește, îi dă bărbatul.

— Eu? făcu femeiea somnoroasă.

— Da, cine, zise el, eu?

— Măi ce om ești tu! grăi femeia; și sforăi înainte.

— Te faci că nu știi? îi zise el; lasă

dacă mă-i mai ghionți, când ți-oi trage una, au să urle câinii în Tarigrad.”

Și omul necăjit, să cercă să doarmă, însă când să ațipească, hop! să pomeneste cu o palmă: „Eu ți-am spus să te muți și tu încă stai de vorbă? Să nu te mai văd, aci mâne, că de nu o pați!”

La asta omul se ului cu totul și băgă de seamă că nu-i glasul nevastei, ci unul mai grosucior, și se freacă la ochi și-și zise:

„Bre aice, nu-i bine?”

Și înfricoșat, trezi femeea.

„Fa, i-a scoală!”

— Cé este? ce ai? ce te-a apucat? răspunse ea necăjită.

— Măi femeie scoală, să nu-ți pară sagă, aice e mare comedie! — Ce? tu n'ai auzit? o întrebă el.

— Nu, răspunse ea.

— Măi femeie, ce palmă am căpătat eu mai înainte?

— Palmă? grăi ea întrebător.

— Apoi, dacă nu știi? făcu omul: Mă culcasem, cum o știi și tu bine, lângă tine și când să ațipesc, numai că văd că mă sgâlție cineva și îmi spune să mă mut de aicea.

— Ți sa părut, grăi, femeiea.

— Ei! cum mi s'a părut? zise el. Ei

lasă-mă l-a mama huciului, și omul se uită chiorâș la femeie, care părea că vrea să râdă de dânsul, și-i-zise: „Ei! tu, ! tu! îți râzi de mine... și omul se mânie.

— Ba nu-mi râd, răspunse dânsa; da spune să știu și eu cum?

— Ei? făcu omul, și mi-a spus să mă mut, da ce stăruitor!? „Ce te-ai așezat aice? Aice e locul meu“. Aprind opaițul, ușa deșchisă...

La asta femeiea vorbi:

„Atunci, a fost mijit, și să uită să vadă de nu s'au culcat cu capetele spre ușă, la care bărbatul îi răspunse:

— Da de unde? stai să vezi: caut eu pe sub laiți, pe după euptor, să văd dacă nu s'a ascuns cineva, în pod, afară, după casă: Strig: „Măi, care a fost în casă?“. Ascult, pace! Am zis și eu că e vreo potcă, vreun mijit, bată-l săcretul, și am închis ușa de la sală cu drugul, ușa asta de la casă..

„M'am închinat. am stins opaițul și m'am culcat iar, da'abea mi-am pus capul jos, și iar aud, da cu ce stăruință: „haide, ce stai, nu te duci? Du-te, și du-te“. Atunci, am crezut că ești tu, și mă sgâții așa că ți-au venit ție dracii, și știi că te-am ghiontit să-mi dai pace“.

Și omul povesti femeiei tot. Iar ea stătu

ce stătu gânditoare și grăi: „poate ți s'a părut!”

— Ce să mi se pară, mai *fumeie*? dami-a tras o palmă de *amu* mă doare o brazul?

— Da de unde până unde asta? zise ea, că doar pâuă *azi* slavă Domnului, nu mai de asta nu ni-am putut plânge.

— D'apoi'știu eu? mai înțeleg ce e asta? zise bărbatul. Amu mă gândesc ce să fac că mi-i frică să mai mă culc.

— Să chemăm și noi un popă, grăi femeia, și pace; o fi vreo știmă, vre un moroi, vre un strigoi, un tricolici, ceva, mai știu eu.”

Și zicând astea și femeia rămase gânditoare, și ea se înfricoșă și nici nu-i mai venea să doarmă, ba aducându-și aminte că are o leacă de tămâie, se sculă, făcu focul și aprinse o leacă și se dădu pe a-fumat la toate colțurile casei; iar bărbatul acum sta zăpăcit, gândindu-se la vorba: „Să nu te mai văd mâine aice, că de nu, o pați”. Și se gândi ce ar putea să pată el; să-i cadă o vacă, să-și scrântească un picior, să-i moară copilul, și la urma urmei își dădu cu mintea: „să poate, multe s'au văzut pe lume, și de ce nu s-ar vedea și asta”. Dar totuși se gândi să aducă un popă, vorba femeiei: „vreun spiriduș, vreun moroi, ceva.

Și așa au stat bieți oameni până la ziuă, când omul s'a dus la popă : a făcut aghiasmă, a citit moliftele sfântului Vasile cel Mare și cazania sfântului Sisoe cel Mare.

Da geaba, că pe seară îi pică o vacă : o sucește, o învârtește ; nu vrea să se ridice. Văzând el așa, cheamă un om de-o însângerează, pace. La urmă a avut noroc că a tăiat-o. A căutat-o, nu avusese nimic. Jale, inimă rea pe om, acum să gândească iar la vorba celui ce-i trăsese palma să se mute că de nu o pate. Amărât, trudit, s'a calcat să vadă ; poate de data asta o putea după aghiasma să doarmă.

Ți-ai găsit, că abea ațipi și simți că-l ghiontește cineva și îi spune :

„Da ce crezi, că eu mă tem de popi, de aghiasme, să te muți de aici, că îți iau și ceialta vită.“

Pii, foc pe om, n'a zis nimic ; s'a sculat ca ars, a sculat femeea, a aprins opaițul, și n'au știut cum să iasă de frică din casă, și s'au culcat tocmai în ogradă sub un nuc stufos, noroc că eră vară și senin da de era iarnă, avea să fie vai de capul lor.

Aice chiar a putut să doarmă ! atâta că tot l'a supărat cel ce-i trăsese palma, că ia spus : „Aice, poți să faci ce vrei, da' acolo, n'ai ce ședea. Eu am să fac acolo ce oi vrea“.

Apoi de aicea înainte omul nu a mai auzit nimic, și chiar a doua zi, Toader din ce a avut și-a întruchipat, până una alta un bordeiu, și și-a scos tot ce avea în casa cealaltă și s'a așezat în el. Pe urmă și-a făcut el altă odihnă, mai bună, iar în cea veche omu a pus lemne și a închis găinele.

Și așa a rămas casa ceea pustie câți-va ani: acum Toader avea vre-o cinci băieți da de cum nimeni nu mai pusese o mână de lut pe ea, hornul se dărâmasese, pereții s'au coșcovit de gerurile iernei, podelele mucigăiseră de umezeală, ajunsese chiar coteț, mă rog dacă scobeau găinile în ea!

Da' bietul Gavril auzise de cassa ceea goală, da, și de povestea ei, însă cum să se mute? Să pată și el cine știe ce? Ce să facă?

Nu le rămăse decât bordeiul lui Toader Săracul, singura casă nelocuită în sat, și totuși nu s'ar fi mutat, dar i se îmbolnăvisese copii de râte, și nimere nu vroia să-l primească. Omul, neavând încotro, s'a dus să iee casa ceea. Acum o păți ce-o păți, da să nu steie în drum. Și, hai, la Toader:

„Ce mai faci? — Nu știu ce... — Am venit să-mi dai casa asta goală.

Toader se uită la el mirat și-l întreabă:

— Da știi, d ta ce-am pățit eu aici?

— Cum de nu, am auzit!

— Apoi, dacă ai auzit, îi răspunse Toader, mai bine mută-te într'o scorbură de copac, în iad.

— Mă rog, îi grăi Gavril, la urma urmei, oiu încerca și eu, și dacă oi vedea că nu-i chip, m'oiu duce, ce să fac! Da, măcar să am unde sta, până oi apuca într'o parte. Ce să fac? învață-mă ce să fac!"

— Dacă vrei stăi, i-a zis Toader, dar eu ți-o spun, și Toader prinse a povesti pentru nu știu a câtea oară și lui jetlea cu casa. Însă Gavril, nu se lasă spăimântat, și a zis:

— Ce o fi, amu ru pot să stau în drum cu copchii.

Și dând omul arvună, își mută și calabalăcul, cu copii cu tot și intră în casă.

Da biata femeie când a văzut atâta păienjenis, atâta risipă unde n'a poruncit omului ei, să-i aducă un car de lut, var, și s'a apucat de risipit varul vechiu și coșcov, și de uns borțile și crăpăturile. Deacolo omul cum putu cu niște cărămizi drese hornul și soba și femeia le lipi cu lut, chiar în ziua aceea.

Da' Toader, stăpânul casei, numai se uită și zicea: „Lasă, lasă, îi vedea tu ce-i păți numai noaptea asta..."

Însă Gavril cum se culcă seara, așa s'a sculat a doua zi dimineata; n'a visat, n'a auzit nimic. Singur Toader, proprietarul casei, n'a putut dormi de loc; de vreo trei ori a ieșit în noaptea aceea afară nu cumva o vedea lumină, o auzi vorbă, pace! Iar, adaozi de dimineată, cum se zări de ziuă, și ieși afară cu chipul să vadă pe chiriaș și să-l întrebe.

Chiriașul tocmai se spăla pe prispă; iar femeia dădea de mâncare la cele două trei găinuțe ce le avea; Toader îi zice:

— Bună dimineata! și se apropie de om. — Ei?...

— Mulțumim, d-tale, îi răspunse femeia, pe când Gavril se ștergea cu un ștergar pe obraz.

— Ei, cuscere cum ți se pare. Ai dormit bine? îl întreabă Toader.

— Bine pentru om ca mine, răspunse Gavril, după ce se ștersese, și își făcuse cu fața spre răsărit vre-o două cruci, șoptind un „Tatăl nostru“.

— Da, cum ai dormit?

— Cum? i-a rău, răspunse omul — de frică nu cumva să-i vie gândul gospodăruului, după ce a grijit casa să-i urce chiria, ori mai știu eu ce, chiar să se mute el în ea. — Rău, am dormit, rău...

— A venit și la d-ta, unu, și-a zis să te muți? îl întreabă Toader.

— Ba încă cum, a răspuns, omul: La mine a venit unu și a zis să mă mut, că de nu, mă taie!

— 'Araca'n de mine! făcu gospodarul; Că te taie? Și apoi; amu ce faci; hai?..

— Ce să fac? Învață-mă ce să fac! Să mă mut, unde? Am hotărât cu femeia, că ei nu i s'a arătat, să doarmă ea noaptea și eu ziua cât oi putea, și noaptea să stau treaz.

— Mare păcat, făcu Toader.

— Mare, mic, răspunse omul; amu trebuie să sufăr până mi-oiu găsi iar altă hodină, și pace!"

Și amândoi oamenii intrară în case: unul să spuie femeii lui și copiilor ce i-a povestit chiriașul, și altul răzând că a ticluit minciuna, da tot cu frica că dacă n'a auzit nimic întâia seară, asta nu eră să nu audă a doua noapte, și a așteptat omul; a așteptat, o săptămână, și nu i s'a arătat nimic, nici să viseze măcar; iar omul cu casa, mereu, mereu, îl întreba: ce a mai văzut, ce a mai auzit? Iar el spunea, că amu dacă doarme ziua, numai are de ce să audă noaptea. Și vremea a trecut, și iarna încetul cu încetul și a luat cojoacele și primăvara s'a arătat, întinzându-și trep-

tat scoarțele verzi și înflorite, și Paștele a prins să se apropie. Cum a dat soarele cald, femeia lui Gavril s'a apucat și-a văruit casa, a uns pe jos, prispele și pe dinafară, și le-a văruit și le-a dat cu brânșor de humă, și ferestrele și ușa cu lutișor galben.

Mă rog, a făcut casa ca o cutie!

Însă, într'o zi, o cumătră a lui îi adusesese niște lapte pentru băieți; femeia era în sat nu știu la ce, și numai omul era acasă, care după ce a fiert laptele și a dat din el și la băieți să mănânce a ieșit pe afară să mai măture să mai vadă ce e. Copii acum mâncau lapte, când numai ce se pomenesc cu un băiat strein lângă dâșii că mănâncă și el lapte. Băieții rămân nedumeriți, și se uitau la el, chiorâș, cu lingurile în mâini, și cum cela le mânca laptele. Cei mai mici prinseră a se scânci; iar cei mai mari a se număra reîncercători: „unul, doi, trei, cinci“, — câți or fi fost — și văzură că chiar unul e mai mult, și acela e și strein care, leorpăind tot din strachină, se închină frumos și pieri în ocnita sobei, când iată și tata băieților pe ușă:

„Tătucăă! — iar cei mai mici cu gura: — „lapte!“

Altul mai mărișor, însă, îl lămuri: „Tată,

a venit un băiat strein, a ieșit din ocnîța sobei și ne-a mîncat laptele.

— Da, zise o fetiță ca de cinci ani, și a mîncat, și s'a închinat, și s'a dus în ocnîța sobei și amu nu-i.

— Unde? Cînd? întrebă omul mirat.

— Ia amu, i-au răspuns băieții.

— Vi s'a părut mă poate, a grăit omul; l-ați mîncat voi și amu ca să vă mai dau, ați găsit să înșirați palavre.

— Nu, tată, nu, zău, săriră toți copiii

— Ba să nu mai ajungem Paștele, le luă vorba cel mai mare, care era de vreo opt ani, dacă nu spunem adevărul; și a mîncat, s'a închinat și a pierit.

— Măi, făcu românul, și gândul i se duse la ce-i spusese și stăpânul casei și își gîndi: „a fi ceva!“ Și îl cuprinse tot felul de gînduri că mai întrebă încă odată băieții, și ei iau spus tot așa

— Hm! făcu el, să fie drac nu s'ar fi închinat. Să fie înger, s'ar fi dus la icoane, nu în ocnîța sobei; stima casei să fie, vre-un suflet care a stat în casă? Și nici el nu știe ce să creadă, gîndindu-se totuși la povestea cu cel ce nu i-a dat pace lui Toader să steie în casă.

Iar din toate a ales, că nu se poate dovedi pînă n'a vedea el cu ochii. Și mai turnă copiilor o strachină cu lapte, spun-

du-le: „De-o mai veni, voi să nu vă temeți și să-l lăsați să mănânce“, și ieși afară puindu-se la pândă sub una din ferestre. Dar, zadarnică i-a fost așteptarea, că n'a văzut nimic; da, nici copiilor nu li s'a mai arătat și au putut să mănânce în pace.

Veni în casă și întreabă:

-- Nu s'a mai arătat, bre?

— Nu! au răspuns copii.

— Măi vi s'a părut!

— Ba nu, răspunseră băieții.

— Hm! făcu iar omul, dacă s'a închinat înseamnă că s'a mulțumit și de aceea n'a mai venit“. Și rămase cu gândul să-l pândească seara când o mai da iar copiilor de mâncare.

Zis și făcut, mai spre seară, femeia încă nu venise, și el, iar dădu lapte la copii, și ieși afară.

Când numai ce vede că în loc de cinci copii, — câți îi avea — erau șase, și parcă venitul sămăra cu băieții lui.

Numără el încă odată, ieșea tot cu unul mai mult. Copiii au văzut că iar le mănâncă băiatul cel străin laptele, da' n'au zis nimic, că așa le spusese tatu lor.

Atunci omul, încet, încet, se strecură pe ușă „Ce, o fi, o fi“, își zise dânsul și, deodată, și puse mâna în ceafa băiatului.

— Lasă-mă ! lasă-mă ! se sbătu băiatul :
Ce ai cu mine ? Lasă-mă să mă duc !

— Nu, i-a răspuns omul, amu ai de vorbă cu mine. Cine ești ? De unde ai venit ?

— Eu, răspunse băietanul, eu sunt de aice. Aice e locul meu,

— Locul tău, îl întrebă omul, de unde ?

— De la părinți, a răspuns băiatul.

— De la părinți, făcu omul, și cine sunt părinții tăi ?

— Părinții mei ? Și ce nevoie ai să știi, când mă vezi pe mine, i-a răspuns băiatul.

— Da cine ești ?

— Eu ? Cum mă chiamă ? îi dă băiatul de colo țanțoș.

— Da, cum te cheamă, îi dă omul ; și ce cauți în casa mea ?

— Lasă mă că-ți span tot, îi zise băiatul,

— Ai să fugi.

— Zău, că nu, a răspuns el. Ba vreau să stau și de vorbă.

La asta, omul îl slăbi ; iar băiatul îi grăi :

— Eu nu trăesc în orice loc. Am locurile mele și în locul cela nu las pe oricine să se așeze, Și aista e locul meu. Și mie îmi plac oamenii curați, cinstiți și cu frica lui Dumnezeu. Că omul sfințește locul, și nu locul pe om. Ce folos, biserica e sfântă, e curată ; dar dacă omul se duce

în ea cu sufletul scârbit și mânjit de păcate, chiar și locul pe care stă îl mânjește și îl strica. Și de omul care își ține sufletul curat și casa curată, se apropie și Dumnezeu de el. Că unde e sufletul curat, și casa și masa, e sănătate, avere, veselie și bine; unde nu, e nici una, nici alta, e boală, sărăcie, scârbă, blăstămăție și moarte. Da tu îmi placi: cum ai intrat în casă, ai măturat, ai îngrijit, ai făcut casa ca ulcica: lingura la masă ți-e curată, strachina tot așa; copchii schimbăți și curați și mâncați frumos. Văd că mergeți și la sfânta biserică, și rău la nimeni nu faceți; iar ce câștigați nu dați la crăsmă. De aceea am venit și am mâncat cu băieții tăi și de amu, voi veni veșnic la masa voastră.

Da', pe ticălosu ista, care a stat aice, nu l'am putut suferi. El și cu femeia lui is niște mangosiți; ce câștigă tot irosesc și dau pe gât și-s niște nespălați și nu văruiesc casa decât din Paști în Paști; copiii veșnic zoiși și neîngrijiți, și mănâncă numai mămăligă cu cir și ceapă, și borș holteiesc; iar când vin dela crăsmă se bat și se suduie. Si nu povățue nici băieții să se ducă la sfânta biserică, da nici ei nu se duc, că au un drac care să ține de sufletul lor și nu-i lasă. Și fură

tot pe ce pun mâna, și de aceea nu puteau sta aice: și i-am făcut să se mute cu drac cu tot, că aista-i locul meu dela părinți și nu las pe toată lumea să steie pe el. Amu, bine că ai venit și văd că nu mă gonești: așa că eu am să rămân la tine. Îmi place cum ești, și vreau să te pricopsesc că te văd că n'ai boi, car n'ai, plug nu e, casă nu. Du-te în sat și caută-ți doi boi buni și un car și să vii cu omu la mine să-i plătesc.

Gavril se uită la el uluit: „Nu cumva, aista, e Michiduță de pe comoară, și vrea să-și rădă de mine? Aista să mi cumpere mie boi, car? Și se frecă la ochi să vadă dacă nu doarme. . .

— „Da, mă rog, întreabă el, da cum te cheamă? Cine ești?

— Eu sunt *Norocul*, a răspuns băetanul.

La asta, omul să înnebunească de bucurie: da totuș iar se uită la băiat cu neîncredere.

— Ce te uiți? i-a zis băiatul, haide, nu sta. Da să nu spui pe drum la nimeni decât celuia care are boi.“

Și mai de silă, mai de ciudățenie, mai de frică, omul se duce la un om care știa el, că are doi boi buni și un car de vânzare

— Bună ziua fi dă el, omului care tocmai lega un curmeiu la un car.

— Mulțumim mitale, i-a răspuns omul, năcăjit cu legatul curmeiului.

— Ai dat boii ?

— Nu i-am dat.

— Uite, omule, îi dă Gavril, închipueșteți, mă trăzesc în casa mea cu un băiet. Băieții mei spun,.. da ce să mai spun, că m'ai râde.. Zice că are el parale să-mi cumpere o pereche de boi și un car.

— O fi vie un hoț, a răspuns omul cu caru și a vrut să te vadă urnit din casă doar o pune mâna pe ceva.

— Slăvitul-l-a Dumnezeu, a grăit Gavril ; văzând că omul îl ia peste picior și ca s'o dreagă grăi ; — Gavrilul hai cu mine și-i vedea.

— Da, cum e îmbrăcat, a întrebat omul, boierește ori cum ?

— Ca băieții, așa, cu ismene, cu cămeșea, încins.

— Apoi de bună seamă că ori și-a bătut joc de 'mneata ori ca să te duci 'mneata din casă doar o pune mâna pe ceva, și te-ai luat după gura lui și ai venit aice.

— Mă rog eu am venit, vrei să mergi, nu vrei eu mă duc la altul.

— Hâm ! făcu omul, da nu ți-a spus cum îl chiamă pe negustor ?

— A zis să nu spun la nimeni cum îl cheamă.

— Să merg, a răspuns românul, să văd și eu cine și-a bătut joc de 'mneata, și dă să intre în casă să-și ia pălăria și ceva în spate.

— Apoi să iei și boii : a zis să nu vin fără boi și car.

— Bine : Și omul pune boii la un car, din două câte avea, merseară la casa lui Gavril.

Da norocul, până ce-au venit s'a mai jucat cu băieții, că de, dacă era și el pe vremea aceea băiat ; da cum l'a văzut pe Gavril cu vânzătorul a întrebat :

— Asta e ?

— Aista, a răspuns Gavril ?

— D-ta îi vinzi boii ? a întrebat Norocul.

— Eu, a răspuns omul zăpăcit și fricos nu cumva picul să-și bată joc de el.

— Și cât cei și pe car ?

— Patru sute de lei !

— Patru sute ! a răspuns Norocul : prea scump : Na trei sute și nu mai zice ni nic. Și omul se și trezi cu o pungă cu trei sute de lei în mână,

Rămase și omul așa. Se uită și la băiat și la pungă și grăi :

„Da asta ?“

— Banii tăi, răspunse băiatul.

— Banii mei, făcu omul. Da de când și de unde ?

Și se uită nedumirit.

— De unde, ne deunde, fi zise Norocul. Nu mai întreba; ie-i, sunt ai tăi; numără-i. Infricoșat, omul numără; erau tocmai trei sute de lei.

Ce să facă? i-a luat și a plecat.

„Ei amu, grăi Norocul, lui Gavril, după ce s'a dus omul, car ai, da îți trebuie straie, că ești cam goluț. Na trei sute de galbeni și du-te de-ți cumpără o leacă de popușoi, un strai pe spate, și trăește mai bine.

Și omul se văzu cu o pungă de bani în mână.

Când, hop, și femeia omului din sat. Era seară, bine, dar băiatul pierise acum, în ocnita sobei.

Femeia, necăjită de prin sat, ba cu o leacă de făină, cu o leacă de fasole, intră în casă și întreabă:

— Da ce boi, îs afară?

— Norocul i-a adus, a răspuns omul. Da și băieții au și sărit de colo: Da, mamă, a venit Norocul la noi și i-a dat tatei parale!

— Norocul, mamă, și a pierit în ocnita sobei, a spus alt băiat.

Da femeia era necăjită, trudită și n'a mai dat seamă la cele vorbite și s'a apușat de făcut o leacă de mâncare, gândind că boii i-o fi lăsat vre-un om, să mai pască

prin ograda; iar când a răsturnat mămliga, hop! Norocul între băieți cu o lingură în mână și a început să mănânce. Da femeia a rămas și ea prostită ba și inciudată: de unde a ieșit și aista? Și se nită întrebător la om, arătând spre băiat: „De unde până unde? Iar băieții de colo: „Aista e norocul nostru. mamă: Aista ne-a adus carul cu boi“.

Însă femeia crezând că vor s'o amăgească, grăi: „Ia nu mai vorbiți acolo. Nu-i destul că nu avem ce trebuie, ne mai vine și altu la masă“.

Da Norocul mânca înainte. Iar Gavril îi zise femeii. „Hei, măi femeie, mai bine ți-ai mușca limba în gură, și oftă ușurat, arătându-i punga cu cei trei sute de galbeni și găi:

„Treisute de galbeni, măi femeie, și car cu boi, asta nu-i de șagă“. Si omul vorbele aste le spuse cu multă duioșie.

În vremea asta, Norocul gătise de mâncat s'a închinat și pieri, în ocnita sobei.

— Da unde-i? întrebă femeia mirată. că amu a fost aice.

— A perit în ocnita sobei; îi răspunseră băieții.

— Da asta? făcu femeia.

Atunci, Gavril i-a spus femeii tot, povățuind-o să nu să teamă, că Dumnezeu

le-a purtat de grijă și înșiră toată povestea; iar a doua zi dimineată a și pus omul boi la car și s'a dus cu femeia la târg: a cumpărat câte un strai la băieți și lor câte un suman. Deacolo, a mai luat câte ceva de ale gurei și hai înapoi acasă, unde a găsit pe Noroc, jucându-se cu copii.

„Bun, a grăit Norocul, acum, văd că ești îmbrăcat, da uite ce: boi ai, car ai, da n'ai pământ, na trei sute de lei și-ți ia pământ; și omul s'a văzut iar cu o pungă cu bani în mână. Și pe dată și-a și cumpărat o falcie de loc. — „Amuzise Norocul, îți trebuie casă: ia chiamă pe omul cel cu casa, să vedem cât cere pe dânsa.

Însă Gavril, nu se mai codea ci asculta chiorâș pe Noroc și s'a dus de a strigat pe Toader Săracu.

Omul dădu bună ziua; iar Norocul îl întrebă:

„D-ta ești omul cu casa?

— Eu, a răspuns, omul, și uitându-se mirat la băiat, și întrebă pe Gavril: „Cine-i? Ce-i cu ăsta? și arăta spre Noroc.

— Eu nu știu, mi-a spus să te chem, te-am chemat, a răspuns Gavril. E un trimis al boierului dela curte, și mi-a spus să te chem să i spui numai cât ceri pe casă.

— Care casă? întrebă Toader.

— Asta, a răspuns băiatul.

— Da n'o vând, că după ce s'o muta omul din casă, am să pun iar lemnele și găinile în ea; și apoi, dacă o vând, trebuie să-i dau și loc, și eu locul îl am de grădină pentru straturi, pentru o leacă de popușoiu.

— Să-i dai și loc!

— Da nu vând;

— Dacă nu vinzi, i-a răspuns Norocul, eu nu te mai las să pui nimica aici.

— D-ta nu mă lași? a întrebat Toader râzând.

— Eu, altul, a răspuns Norocul.

Omul se uită, vede un băiat cu straie de țară pe el, și așa de îndrăzneț, s'a gândit: „Măi, ce să fie aista, de unde să fie? Așa de mic și îmi spune că nu-mi dă voie să pun nimic aice, în casa mea. Asta e altă dănănae. O fi ucigă-l toaca, știu eu, și înfricoșat îl întrebă:

— Da cine te-a trimes pe d-ta, că la curte la boier n'are băieți ca d-ta?

— Tot acela, a răspuns Norocul, care ți-a spus să te muți din casa asta,

— Pii! făcu omul, și se lovi cu palma peste frunte; aista e necuratul și se gândi făcând și cruce cu limba în gură: „Doamne!“ Apoi, cutremurându-se, grăi

ca și cu gura altuia, și ca și cum altul i-ar fi purtat gândurile:

— Da, s'o vând, să-mi dai trei sute de lei.

— Trei sute de lei, făcu Norocul, na trei sute de lei!

Și spre zăpăceala lui Toader se văzu cu o pungă în mână și întrebă:

— Da, asta de unde-i?

— Banii pe casă; trei sute de lei, numără-i, i-a grăit Norocul.

Și Toader îi numără: erau tocmai trei sute de lei. Da' cela a rămas chiar de lemn, neîndrăznind nici să iee punga; și tot se uita când la pungă, când la băiat, când la Gavril.

— Sunt trei sute de lei? a întrebat băiatul,

— Sunt, a răspuns Toader,

— Na, amu să ne vedem sănătoși, i-a grăit Norocul.

Și omul, nedumerit, luă punga și ieși, tot uitându-se la ea dacă nu fuge; iar Norocul a grăit noului gospodar:

„Slugă bună și credincioasă, peste puține te-am pus, peste multe te-oiu pune... Diseară să stai acasă, că ai să mergi cu mine“. Și Norocul la vorba asta, pieri în ocnita sobei.

Acum tot satul știa de îmbogățirea lui Gavril. A mai spus cel cu boii, a mai po-

vestit de-a minunea și Toader, că au și început să vie unul și altul să-l vadă pe băiat. Intrau și ieșiau: da nici unul nu vedea pe cea carele dăduse banii la cei doi oameni, pentru că el nu ieșea decât la mâncare și pieria în ocnița sobei. Femeia omului amu știa să i puie și lui lingură la masă și strachină.

În seara ceea, după ce Norocul ca de obicei a venit la mâncare și a înnoptat bine, i-a zis omului:

„Hai cu mine după casă. Ia-ți un hârleț și opaițul“. Și l-a dus în dosul casei și i-a grăit, arătându-i un loc chiar sub talpa casei și i-a zis: „Sapă ici!“ Și a săpat omul și a dat de o căldare. În căldare bani galbeni și pietre scumpe, iar Norocul i-a grăit omului:

— „Vezi banii ăștia?”

— „Îi văd, a răspuns el.

— Eu mă duc la bătaie. Noi avem bătaie mare: Boalele, sărăcia, minciuna, lenea, beția și ticăloșia ne-au chemat la bătaie pe mine cu supușii mei: sănătate, averea, fericirea, cinstea, adevărul, dragostea, munca și chivirniseala.

„A fost până azi cum a fost, da de data asta avem bătaie mare și are să dureze șapte ani. Dacă viu după asta, bine de bine, da până atunci, orice ți s'ar întâmpla,

nu cumva să te puie păcatul să umbli la bani, că nu mai ești om. Să mă aștepti până oiu veni eu, și nici să spui la cineva, ori să primești pe cineva în casă, ori să spui băieților ori femeii, ori să lași casa singură. Și numai când îi vedea și îi vedea că nu vin, atunci să umbli la bani. Că de amu încolo, cum ți-i săra așa îi mânca". Și Norocul a și pierit.

Și a trecut de la asta un an, doi, cinci. A așteptat omul să vie, și au trecut și șapte ani, și nu s'a mai arătat; par'că fusese poveste; iar Gavril, dacă a văzut și a văzut, a luat hârlețul și a scos căldarea. S'a svonit în urmă ce a fost. Bietul Noroc a scăpat orb din bătaia ceea și numai *Adevărul* a rămas cam soldit, cam ciopârțit, de nici până azi nu și-a venit în fire; nu mai pun că toate cele bune au rămas răsbite, de a avut lumea ce trage: sărăcie cât vrei; beția barim și-a făcut de cap; ticăloșia, lenea și minciuna încaltea a mers una; și de ce trecea se strica lumea și se umplea de boli și de năcazuri. Însă omul Gavril nu se da, le ținea pe ale lui înainte. De ce vedea că da sărăcia și lipsa să-l năpădească, de ce muncea de se năruia; de ce vedea că oamenii iau darul paharului și ajung la sapă de lemn, de ce fugea de crâșmă: de

ce vedea oameni leneși și mincinoși, de ce se ținea să nu ajungă ca dâșii; și veșnic se ruga lui Dumnezeu și nu lipsia dela sfânta biserică, doar i-o întări Dumnezeu sufletul, să petreacă viața după glăsuirea sfintelor legi creștine. Da, de Toader Săracu, păzește, Doamne; lasă că și așa a fost gazda metehnelor, da de data asta, le-a primit de-abinelea, de nu se mai știa ce-i de capu lui: boii i-au pierit: din copii i au murit; nevasta așij-derea; și a rămas săracu doar cu un su-man rupt, că de scârbă l-a vândut și s'a dat de-abinelea la rostul băuturi.

Nu-i vorbă, Gavril acum avea și bani; și ca să nu-l bănuie lumea, a început a-și cumpăra tot câte o leacă de loc dela moșierul din sat, și tot așa și tot așa, până ajunse să ieie în arendă moșia satului; ba în urmă s'o și cumpere — și asta se vede că tot Dumnezeu ținea cu el, că să vezi minune: Când dădea ploaie, ploua numai pe pământul cumpărat de el, iar pe al moșierului era săcetă, ori dădea piatră, ori mai știu eu ce mană; că într'o zi boierul, văzând și văzând, își închipui numai că Gavril lucră pământul mai bine decât dânsul și i-a zis: „Mă Gavril, i-ați încaltea și partea mea, că tu îi ști mai bine seama câmpului, că pe mine argatul

mă fură, da, tu îți vezi singur de treabă".
Și așa Gavril, a ajuns stăpân pe toată moșia.

Iar Toader Saracu, de ce se prindea mai bine Gavril, de ce îl pișca cu vorba și spunea la oameni, că are spiriduși, care-i dau bani, și că de nu se muta la el în casă, nepricopsit avea să fie cât lumea. Și nu putea, par'că îl strângea de gât starea lui Gavril. De câte ori auzea de un bine al lui, par'că îi străpungea inima cu o suliță, așa îl durea de tare.

Omul auzea, da îi era scârbă când îl vedea atâta de tlcălos, că nu destul că era rupt și gălbejit, da și criticător, iar ca să nu-l vadă în fiecare zi în ochii lui, îl chema într-o zi la el și-i grăi:

— „Știi ce, vecine? Cât cei pe casa mnitale?

— Dară n'o vând, i-a răspuns Toader Saracu.

— N'o vinzi?

— Dă-mi doua mii de lei, raspunse Toader.

— Eu îți dau trei, raspunse Gavril...

Și a dat casa, iar Toader abia din banii ceia își cumpără o bojdeucă și cu ceilalți s'a înfundat în crâșmă și n'a ieșit zile întregi, și numai nu știu a câtea noapte a ieșit. Afară plouase și acum era glod și șanțurile pline cu apă. Și nu știu cum,

voind să treacă un podet, și, neavând de ce se ține, a căzut în șanț cu fața în mocirlă. A vrut să se rădice, da n'a putut și a murit acolo — ducă-se pe pustii — înăbușit. Iar omul nostru, odată stăpân și pe moșie și pe casă, nu s'a dat risipei, și a ținut-o a lui înaintea; iar într'o zi, când a crezut el, a chemat satul la el și le-a spus:

„Oameni buni, eu din mila lui Dumnezeu m'am umplut de tot binele; am destul, mulțumită Cerului, vă împart vouă moșia“. Se înțelege că avea destul, că nimeni nu știa că el mai are la spate și căldarea cu galbeni lăsată de Noroc.

Și, așa, Gavril Pricăjitu, cel ce nu avusesse unde să șadă, acum era fruntea frunții, și a trăit mulți ani, că odată trăiau oamenii cât mușchiul pe Ciahlău, și poate că mai trăește și azi, de n'o fi murit.

Cât de Noroc ci-că și acuma umblă sărmanul orb pe lume, dând așa buzna peste oameni și pricopsind când pe unul când pe altul: bun, rău, netrebnic, crezând c'o mai găsi unul de seama lui Gavril pricăjitu, să-l asculte; da ci-că îndată ce vede că nu-i de cuvânt, se duce înainte, și-așa rătăcește poticnindu-se de toți buștenii, de toate cioatele și de toți chemații și nechemații, și de atunci i-a rămas vorba că „Norocul e orb“.

CUPRINSUL:

	<u>Pagina</u>
Firimiturile lui Dalib	3
Ionel cel fără frică	12
Povestea Ursului și a Porcului	23
Omenia lui Dediu	31
În căutarea unui spion	47
Un ceasornic de chilipir	60
Povestea Măței	71
Norocul orbîț	87

2846 / Dix 93

e) Versuri.

		<u>Lei B.</u>
Anton Pann.	Povestea vorbeii și Nas- tratin Hogeia, ilustrat	15.—
C. Rădulescu-Codin	Chira Chiralina	15.—
	Căntece bătrânești, ilustrat	
Th. D. Speranția.	Anecdote cu Noroc . .	15.—
	Anecdote cu Minuni .	15.—
Șev. "Dumitriu,	200 poezii pentru copii	8.—

f) Diverse cărți utile.

M. Popescu-Mehedinți	Povățuitorul copiilor pentru lucrul manual	1.—
Teodosiu.	Recreațiuni școlare, cânturi	1 25
D. G. Kiriac.	Carte de religie . . .	1.—
L. Leist.	Proverbe și expresiuni proverbiale	2.—

Biblioteca de popularizare. „CĂMINUL“.

No. LEI 2.

2 și 2 bis. Constanța	Natalița, nuvele.
Marino Moscu	
40-43 și 40-43 bis.	
Edmondo de Amicis	Cuore, traducere de d-na Sofia Nădejde.
45 și 45 b. C. Negruzzi.	Nuvele istorice.
46 și 46 b. Petre V. Haneș.	Povești din diferite ținu- turi românești.
47 și 47 b. V. Alexandri	Barbu Lăutarul.
50 și 50 b. C. Negruzzi.	Nuvele de moravuri.

54 și 54 b. Al. Odobescu.	Doamna Chiajna	
58-60 și 58-60 b. F. M. Burdet	Lordul cel mititel.	
64-65 și 64-65 b. Th.		
Speranția.	Anecdote cu Noroc.	
68-69 și 68-69 bis. Th.		
Speranția.	Anecdote cu Minuni.	
81-85. G. Bruno.	Copiii lui Marcel.	
113-114. Asachi C.	Bogdan Voevod . . .	cl. I.
115-116. "	Dragoș . . .	I.
117-118. Ispirescu P.	Mihai-Viteazu . . .	D.
119-120. Al. Odobescu.	Ioana D'Arc . . .	II.
121-122. Ion Barac.	Arghir și Elena . . .	III.
122-124. Al. Odobescu.	Alexandria . . .	III.
125-126. Asachi.	Alexandru cel Bun . . .	III.
127-128. "	Valea Albă . . .	III.
129-130. Alexandri V.	Cinel-Cinel . . .	III.
131-132. Alexandri și Russo.	Poezia populară . . .	IV.
133-134. Asachi C.	Petru Rareș . . .	IV.
135-136. Al. Odobescu.	Cântece populare . . .	IV.
137-138. Sion.	Emanarea Tiganilor . . .	V.
139-140. Al. Odobescu.	Artele în România . . .	V.
141-142. "	Biserica Curtea de Argeș . . .	V.
143-144. Asachi C.	Sidrigheio . . .	V.
145-146. Al. Odobescu.	Vasile Alexandri . . .	VI.
147-148. "	Nic. Căcișescu . . .	VI.
149-150. "	Condițiunile unei bune traduceri . . .	VI.
151-152. "	Petre Ispirescu . . .	VI.
153-154. "	Văcărești, poezii . . .	VII.
155-156. Alexandri V.	Dumbrava Roșie . . .	VII.
157-158. Asachi C.	Mazepe în Moldova . . .	VI.
159-160. "	Ruxandra Doamna . . .	VI.
161-162. Al. Odobescu.	Psaltirea . . .	VIII.
163-164. "	Poezii Văcărești . . .	VIII.

